

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3030/2019. (II. 13.) AB határozat	a Fővárosi Törvényszék 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról	190
3031/2019. (II. 13.) AB határozat	a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.146/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	199
3032/2019. (II. 13.) AB határozat	a Kúria Bfv.I.1735/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról	211
3033/2019. (II. 13.) AB határozat	a Kúria Kfv.V.35.127/2018/4. számú ítélete, valamint a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.039/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról.....	216
3034/2019. (II. 12.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	223
3035/2019. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	227
3036/2019. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	230
3037/2019. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	235

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3030/2019. (II. 13.) AB HATÁROZATA

a Fővárosi Törvényszék 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* és *dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Mester Csaba ügyvéd, székhelye: 1082 Budapest, Üllői út 46. II/17.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.Bpk.31.158/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál. Az alkotmányjogi panasz 2016. január 19-én érkezett az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás előzménye az volt, hogy az indítványozó feljelentése alapján a terhelt ellen a Pesti Központi Kerületi Bíróságon becsületsértés vétsége miatt 15.Bpk.22.359/2014. szám alatt magánvádas eljárás volt folyamatban (a továbbiakban: előzményi ügy). A terhelt a Facebook hivatalos rajongói oldalán közzétett bejegyzésében az indítványozót – több más sérelmezett kifejezés mellett – „szarkupac”-nak nevezte. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2015. április 3-án kelt, 15.Bpk.22.359/2014/14. számú ítéletében a terhelt bűnösségét becsületsértés vétségében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 227. § (1) bekezdés *b*) pontja] megállapította, és egy évre próbára bocsátotta. Az ítélet indokolása szerint: „a bíróság úgy ítélte meg, hogy a »szarkupac« kifejezésnek, illetve az alkalmazott fordulatnak, miszerint a miniszterelnöknek nem volt pófája ahhoz, hogy a szarkupaccal egy asztalhoz üljön, a célja kizárólag az öncélú gyalázkodás, a sértett személyének a megalázása, gyalázása. E kifejezés semmilyen olyan kritikai tartalommal nem bír, amely a sértett egyes jellemvonásait kívánja megjeleníteni, egyszerűen emberi végtérmekeként beszél a sértettéről. [...] A vádlottnak jogában áll értékrendje szerint bírálni a sértett tevékenységét, közszereplő lévén személyét, jellemét, de ez nem azonos azzal, hogy jogosult kategorikusan kijelenteni, hogy [...] a sértettnek, mint személynek nincs emberi méltósága, becsülete [...]” (A Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.Bpk.22.359/2014/14. számú ítélete 9. oldal 5–6. bekezdés).
- [3] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2016. április 12-én jogerőre emelkedett, 27.Bf.7763/2015/6. számú végzésével az előzményi ügyben hozott elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [4] 3. A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó mint magánvádló – jogi képviselője útján – 2015. május 4-én ismételt feljelentést tett a Pesti Központi Kerületi Bíróságon a terhelt ellen, mert az előzményi ügyben 2015. április 2-án tartott elsőfokú tárgyaláson a terhelt a védekezése során az alábbi kijelentéseket tette:
- „[az indítványozó] szarkupac”,
 - „a miniszterelnök ezzel a szarkupaccal nem ül egy asztalhoz”,
 - „a miniszterelnök mindazzal a gyalázzal, civilizációs métellyel nem ül le egy asztalhoz, amit [az indítványozó] jelent”,
 - „állítom [az indítványozóról], hogy média pszichopata”,
 - „magánvádlónak a cinizmusától és a pszichopátiás gátlástalanságától”,
 - „Egy hullarabló. Nyilvános hullarabló”,
 - „[az indítványozóra] vonatkozott, hogy szarkupac”,
 - „[az indítványozóról] mondtam, hogy a miniszterelnök nem ül le a szarkupaccal”,
 - „[az indítványozó] egy hullarabló”.
- [5] A tárgyalásról a média jelenlévő képviselői videofelvételt készítettek. A terhelt 2015. április 7-én a YouTube internetes videó-megosztó oldalon a tárgyalásról készült felvételt közzétette, majd ugyanezen a napon a videófelvételt a Facebook közösségi portál rajongói oldalán is megosztotta.
- [6] A terhelt 2015. április 4-én a Facebook közösségi portál rajongói oldalán beszámolt a 2015. április 2-án tartott tárgyalásról. A terhelt a beszámolóban többek között az alábbiakat írta: „Néhány kérdést tisztázzunk a tegnapi ítélet és annak médiavisszhangja kapcsán:
- A minősítést, mely szerint [az indítványozó] »szarkupac«, nem [az indítványozóra], az általam nem ismert magánszemélyre, hanem a tévés hullarablóra, vagyis egy visszataszító médiajelenségre vonatkozóan tettem. Az idézet pontosan így hangzik: »Orbán Viktor idén karácsonykor már nem ült le a szarkupaccal egy asztalhoz.« Nyilvánvaló, hogy a miniszterelnök számára nem [az indítványozó], a producer és médiavállalkozó vállalhatatlan – hiszen [az indítványozó] cége jelenleg is beszállít az MTVA-nak valami szennyes szépségversenyt – hanem az a kupacnyi szar, amit [az indítványozó] a nyilvánosságban jelent. Ezt a nyelvi eszközt az irodalom úgy hívja: metafora. Tegnap óta a jog úgy hívja: becsületsértés.[...]”.
- [7] 2015. április 12-én az egyik internetes portálon a terheltről egy cikk jelent meg, amelyben nyilatkozott az előzményi ügyben tartott elsőfokú tárgyalásról.
- [8] Az indítványozó a feljelentésben kifejtette azt az álláspontját, hogy a terhelt a védekezés körében, majd a tárgyalást követő nyilatkozataiban öncélúan használta a sérelmezett kijelentéseket.
- [9] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.Bpk.31.158/2015/3. számú, 2015. szeptember 1-jén hozott végzésében az indítványozó által folytatólagosan elkövetett becsületsértés vétsége miatt indított magánvádas büntetőeljárást megszüntette.
- [10] A végzés indokolása szerint „[a] beszerzett tárgyalási jegyzőkönyv alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a feljelentett a sérelmezett mondatokat nem öncélúan tette, hanem a vádról, a vád tárgyává tett mondatokról fejtette ki az álláspontját, adta elő a védekezését, minderre tekintettel a feljelentett cselekménye nélkülözötte a jogellenességet [...]” (támadott elsőfokú végzés 3. oldal 4. bekezdés).
- [11] Az elsőfokú bíróság a tárgyalásról közzétett videofelvétel és a terhelt interneten közzétett nyilatkozatai tekintetében úgy foglalt állást, hogy a „feljelentett, aki közszereplőnek minősül, egy folyamatban lévő büntetőeljárásról számolt be a nyilvánosság számára, egy olyan büntetőeljárásról, amelynek ő maga a vádlottja és általa a tárgyaláson a védekezés körében előadottakat, valamint a vád tárgyáról és nem a jogerős ítéletről való véleményét fejtette ki egy olyan ügyben, amely a média érdeklődésének keresztüzébe került. A bíróság álláspontja szerint a feljelentett ezen cselekményei is nélkülözik a jogellenességet, hiszen azok nem öncélúak, csupán a feljelentett véleménynyilvánításai, amelyek nem lépik át a véleménynyilvánítás szabadságának kereteit, így mindezzel a feljelentett nem valósít meg bűncselekményt [...]” (támadott elsőfokú végzés 4. oldal 1. bekezdés).
- [12] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság, 2015. október 1-jén hozott 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [13] 4. Az indítványozó jogi képviselője 2015. december 17-én az elsőfokú bíróságnál alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.Bpk.31.158/2015/3. számú végzései alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését kérte. Az alkotmányjogi panasz indokolása szerint a támadott bírósági határozatok az in-

dítványozónak az emberi méltósághoz (Alaptörvény II. cikk), valamint a jó hírnévhez való jogát [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] sértik, továbbá azon alaptörvényi követelménybe ütköznek, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére [Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdés].

- [14] Az indítványozó hivatkozott a 25/1991. (V. 18.) AB határozatra, valamint a 6/1998. (III. 11.) AB határozatra, amelyekben az Alkotmánybíróság a védelemhez való jog tartalmát kifejtette. Az indítványozó szerint a terheltnek a védelemhez való joga nem biztosítja azt, hogy olyan magatartást tanúsítson, amely mások emberi méltóságát és jó hírnevét sérti, ennek ellenére a terhelt öncélúan, sorozatosan ismételte gyalázkodó kijelentéseit. Az eljáró bíróságok a támadott döntésekben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakkal ellentétes módon korlátozták az indítványozó szerint az emberi méltósághoz és a jó hírnévhez való jogát azáltal, hogy a terhelt védelemhez való jogát alaptörvény-ellenesen kiterjesztették.
- [15] Az indítvány a közszereplőkkel kapcsolatos véleménynyilvánítás tekintetében megjelölte továbbá a 16/2013. (VI. 20.) AB határozat, a 13/2014. (IV. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), a 7/2014. (III. 7.) AB határozat, és az 1/2015. (I. 16.) AB határozat megállapításaira, amelyek szerint az emberi méltósághoz fűződő jog még az alapjogok között kitüntetett szereppel bíró szólásszabadságnak is korlátja lehet. Az indítványozó álláspontja szerint a terhelt visszaélt a véleménynyilvánításhoz való jogával, amikor több internetes fórumon a tárgyalásról készített videofelvételt nyilvánosságra hozta, illetve nyilatkozataiban a becsmérő kijelentéseket megismételte. Az indítvány szerint az eljáró bíróságok a támadott határozatok indokolásában a feljelentett véleménynyilvánítási jogát alaptörvény-ellenesen kiterjesztették.
- [16] Az indítványozó 2016. március 31-én az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában az alkotmányjogi panasz indokolását kiegészítette. Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó dr. Varga Zs. András alkotmánybíró „Eszményből bálvány? – A joguralom dogmatikája” című könyvéből idézett és ennek alapján megállapította, hogy amikor a bíróságok az Alaptörvénnyel ellentétesen korlátozzák az emberi méltósághoz való jogot és az abból fakadó alapjogokat, akkor magatartásuk az alkotmányozó hatalom elvonását eredményezi.

II.

- [17] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. [...]”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.[...]”

„IX. cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

- [18] 2. A Btk. érintett rendelkezései:

„Becsületsértés

227. § (1) Aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegegyezésének teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy

b) nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. [...]”

III.

- [19] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány összességében megfelel az Abtv.-ben a befogadással szemben támasztott követelményeknek, ezért 2016. október 4-én döntött a befogadásáról.
- [20] 1.1. A befogadás során az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó magánvádlóként szerepelt, így a benyújtott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint jogosultnak és érintettnek is tekinthető {3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [11], 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9], 3118/2014. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [12]}.
- [21] 1.2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy a támadott bírósági határozat az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül az Abtv. 27. § első és második fordulata alapján valamennyi ügydöntő határozat, így az ítélet és az ügydöntő végzés is {legutóbb pl. 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30], 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]}. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az alapul szolgáló ügyben hozott, a büntetőeljárást megszüntető végzés olyan bírósági határozat, amely ellen alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani. Jelen ügyben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú jogerős végzése tekinthető a bírósági eljárást befejező döntésnek, ezért az Alkotmánybíróság a továbbiakban ezt a bírósági határozatot vizsgálta.
- [22] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] Az indítványozó sérelmezte, hogy az eljáró bíróság megsértette az emberi méltósághoz és jó hírnévhez való jogát, amikor a terhelt védelemhez való jogát alkotmányellenesen kiterjesztette oly módon, hogy engedélyezte számára a gyalázkodó kifejezések öncélú megismétlését a tárgyaláson, valamint, hogy a terhelt véleménynyilvánításhoz való jogának biztosított elsőbbséget azáltal, hogy a tárgyalásról készült videofelvétel közzétételét és a tárgyaláshoz kapcsolódó kommentárjaiban megismételt becsületsértő közléseket nem minősítette bűncselekménynek.
- [24] 2.1. Az Alkotmánybíróság utalni kíván arra, hogy a védelemhez való jog különböző aspektusaival több határozatában foglalkozott és rögzítette ezzel kapcsolatban a legfontosabb alkotmányos alapelveket {pl. 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, 15/2016. (IX. 21.) AB határozat, 8/2013. (III. 1.) AB határozat, 41/2003. (VII. 2.) AB határozat, ABH 2003, 430}. Az Alkotmánybíróság a 8/2013. (III. 1.) AB határozatban megerősítette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez fűződő jog értelmezésekor irányadónak tekinti a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatban kimunkált alkotmányos tételeket (Indokolás [25]). Az Alkotmánybíróság már a 41/2003. (VII. 2.) AB határozatban rögzítette, hogy a terhelt védekezésének határait a büntető anyagi jogi rendelkezések jelölik ki. A terhelt ugyanis – néhány kivétellel – a védekezése során nem követhet el bűncselekményt (ABH 2003, 430, 442). Annak eldöntése tehát, hogy a terheltnek a tárgyaláson előadott védekezése valamely bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja-e, nem alkotmányos vizsgálatot igényel, hanem törvényességi kérdés. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós - jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {pl. 3147/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23], 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Mindezek alapján az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése tekintetében felvetett kifogásai érdemi alkotmányossági vizsgálatot nem alapoznak meg.

- [25] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt azért fogadta be, mert vizsgálni kívánta, hogy az alapul szolgáló ügyben a bíróság az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jogát – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság követelményére tekintet nélkül – korlátozta-e.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [27] 1. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírósági határozatok az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és annak részét képező a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jogát – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság követelményére tekintet nélkül – korlátozták. Mindezt az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok a terhelt véleménynyilvánításhoz való jogának indokolatlan kiterjesztésével és az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglalt méltóságvédelmi követelmény megsértésével valósították meg.

- [28] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban rögzítette, hogy az alapjog-korlátozásnak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített feltétele mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, ugyanakkor hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák. A korlátozás gyakorlásakor azonban a jogalkalmazóknak mindig figyelemmel kell lenniük arra is, hogy az alapjogok korlátozására alkotmányosan kizárólag az elérni kívánt céllal arányos módon kerülhet sor. Az arányosság az elérni kívánt cél és az alapjogi korlátozás súlyának mérlegelését kívánja meg, ami azt is jelenti, hogy minél erősebb érvek szólnak egy alapjog védelme mellett, annál körültekintőbben kell eljárni annak korlátozásakor. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes [30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [54], 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18], [21], [23]].

- [29] 2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az előzményi ügyben a Pesti Központi Kerületi Bíróság azért állapította meg a terhelt bűnösségét a becsületsértés vétségében, mert a terhelt a Facebook közösségi portálon lévő hivatalos rajongói oldalán közölt véleményében az indítványozót „szarkupac”-nak nevezte. Az előzményi ügyben hozott elsőfokú döntés jogi érveit a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság mindenben osztotta (Fővárosi Törvényszék 27.Bf.7763/2015/6. számú végzés 3. oldal 7. bekezdés). A sérelmezett kifejezés eszerint nem tekinthető bíráló jellegűnek, hanem „célja az öncélú gyalázkodás, a sértett személyének a megalázása, gyalázása” (előzményi ügyben hozott elsőfokú ítélet 9. oldal 5. bekezdés).

- [30] Az előzményi ügyben tartott elsőfokú tárgyaláson a terhelt a védekezés során többször megismételte az indítványozót érintő becsületsértő kifejezéseket, köztük az elmarasztalása alapját képező közlést. A tárgyalásról a média jelenlévő képviselői videó-felvételt készítettek és ezt a felvételt a terhelt az interneten közzétette, majd a Facebook közösségi portálon lévő hivatalos rajongói oldalán megosztotta és azzal kapcsolatos véleményét is kifejtette.

- [31] A Pesti Központi Kerületi Bíróság jelen ügyben hozott eljárást megszüntető végzésében a terheltnek ez utóbbi cselekményeit a védett véleménynyilvánítás körébe tartozónak minősítette. A Pesti Központi Kerületi Bíróság rögzítette, hogy mind az indítványozó, mind pedig a terhelt közszereplőnek (médiaszereplőnek) minősül. A Pesti Központi Kerületi Bíróság szerint a terhelt egy folyamatban lévő büntetőeljárásról számolt be a nyilvánosság számára, továbbá a vád tárgyáról és az előzményi ügyben hozott ítéletről való véleményét fejtette ki egy olyan büntető ügyben, amely a média érdeklődésének a középpontjába került. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a terhelt ezen cselekményei nem voltak öncélúak, hanem olyan véleménynyilvánításoknak tekinthetők, amelyek nem lépték át a véleménynyilvánítás szabadságának kereteit (támadott elsőfokú végzés 3. oldal utolsó és 4. oldal 1–2. bekezdései). A másodfokú bíróság ezt a mérlegelést helyesnek tartotta és 2015. október 1-jén

hozott végzésével helybenhagyta az elsőfokú bírósági végzést (támadott másodfokú végzés 2. oldal utolsó és 3. oldal 1–2. bekezdései).

- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező magánvádas eljárás megszüntetése a terhelt véleménynyilvánításhoz való jogának biztosított elsőbbséget az indítványozónak az emberi méltósághoz, valamint jó hírnévhez való jogával szemben, így azok érvényesülését korlátozta.
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján először a korlátozás szükségességét vizsgálta.
- [34] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már rögzítette azt, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága és az emberi méltósághoz való jog ütközésekor milyen alkotmányos elvekre kell az eljáró bíróságoknak figyelemmel lenni [pl. 3328/2017. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [80]–[86], eredetileg: Abh., Indokolás [38]–[42]]. Ezeket az elveket az Alkotmánybíróság az alábbiakban összefoglaló módon áttekintette.
- [35] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény II. cikkéhez kapcsolódva rögzítette, hogy mások emberi méltósága az alkotmányos joggyakorlatban a szólásszabadság egyértelmű korlátjának minősül. Az emberi méltóság védelméhez való jog azonban csak az emberi státusz jogi meghatározójaként korlátozhatatlan, míg az abból fakadó részjogok – pl. a jó hírnévhez való jog – korlátozhatók [7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [24]]. Az eljáró bíróságoknak az emberi méltósághoz való jog és a szólásszabadság versengése során azt kell vizsgálniuk, hogy az eljárásban érintett személyre vonatkozó közlés bármilyen módon kötődik-e közvitához. Abban az esetben, ha megállapítható, hogy a vizsgált közlés a közügyek vagy a közélet egyéb kérdéseinek megvitatásához kapcsolódik, akkor a továbbiakban azt kell vizsgálni, hogy az érintettek közszereplők-e. Önmagában ugyanis az a tény, hogy egy nyilvános közlés közéleti jellegű, nem vonja maga után automatikusan azt, hogy az érintett személyek személyiségvédelme lecsökken. Amennyiben az érintett személyek a közéleti vitában közszereplői minőségben vesznek részt – függetlenül attól, hogy közhatalmat gyakorló vagy más státuszú személyek – az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján tűrési kötelezettség terheli őket a velük szemben megfogalmazott kritikával, bírálattal szemben [3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [63]–[65]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ilyenkor fokozott körültekintéssel kell értékelni azt, hogy az emberi méltóságnak az ilyen személyek esetében is van „egy olyan lényegi, érinthetetlen magja, melyet az esetleges kritikát megfogalmazó személyek is kötelesek tiszteletben tartani” [3122/2014. (IV. 24.) AB határozat, Indokolás [17]]. Ebből következően a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása [7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [62]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]]. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta azt is, hogy a szólásszabadságnak ez a korlátja nem önmagában a véleménynyilvánítás becsmérlő vagy gyalázkodó jellegének szab határt, hanem az emberi méltóságnak az emberi mivolt lényegét meghatározó és óvó magját védelmezi. Az emberi méltóságnak ezt a korlátozhatatlan tartományát nem a méltóságból fakadó egyes részjogok (pl. becsület, jó hírnév) minősített, intenzív becsmérlése sérti, hanem az, ha a véleménynyilvánítás eleve ennek a sajátosan védett szférának a megsértésére irányul. Ilyen jogsértés lehet egyrészt az, ha a megszólaló tagadja, kétségbe vonja az érintett emberi mivoltát, emberként kezelésének követelményét, másrészt az, ha az emberi természet legbelsőbb köreibe hatol, öncélúan támadva a személyiség és az identitás lényegét alkotó vonásokat [3263/2018. (VII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]].
- [36] Az Alkotmánybíróság a bemutatott elvek alapján vizsgálta az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntető ügyet. Az előzményi ügyben eljáró bíróság az alkotmányos szempontok alapján megállapította a kifogásolt közlésről („szarkupac”), hogy nemcsak becsületsértő, de túllépi a véleménynyilvánítás határát.
- [37] Jelen alkotmányjogi panasz alapját képező újabb magánvádas eljárásban kialakult alkotmányos helyzet – noha a becsületsértő közlés ismét elhangzott – az előzményi ügytől egy lényeges vonatkozásban eltér.
- [38] A kifejtett alkotmányos szempontrendszer alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a vita közéleti jellege megállapítható, mivel a terhelt egy olyan büntetőeljárásról ad tájékoztatást, amely egy közismert televíziós műsorvezetőnek a riportjai során tanúsított emberi és szakmai magatartását ért bírálat büntetőjogi határait ismereti meg a nyilvánossággal. Az indítványozó közszereplői minősége nem vitatható, hiszen élethivatásszerűen tevékenykedik a televíziós újságírásban. Az előzményi ügyhöz képest, amelyben a becsületsértő közlés miatt a terhelt bűnösségét megállapították, jelen helyzet a közlés céljában, illetve az öncélúság hiánya miatt tér el a korábbi védett véleménynyilvánításhoz képest.
- [39] Az ügy körülményei alapján megállapítható, hogy sérelmezett közlések a tudósítás célját szolgálják. Erre utal a bírósági tárgyalást közvetlenül követő időpont, mint a közzététel apropója; a terhelt hivatalos Facebook-

oldala, amelyen újságírói tevékenységét részben kifejtette; a közlés módja, amely tárgyilagos megfogalmazásra törekszik.

- [40] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az előzményi ügyben érintett személyek közügyekhez kapcsolódó tevékenységét érintő bírói döntésről szóló, videofelvétel formájában az interneten közzétett tudósítás, valamint az ehhez kapcsolódó kommentár – noha kétségtelenül együtt jár a becsületsértő kifejezések felidézésével –, alkotmányos szempontból mégis a védett szabad véleménynyilvánítás gyakorlásának körébe esik, mert közzétételének körülményei az eseményről történő tájékoztatási célra és nem a sértett emberi mivolta elleni öncélú támadásra utalnak.
- [41] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint tehát a büntetőeljárást megszüntető bírói döntés az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és a VI. cikk (1) bekezdésében rögzített jó hírnévhez való jogát csak a terhelt védett véleménynyilvánításának érvényesítéséhez szükséges mértékben korlátozta.
- [42] 4. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozó alapjogai tekintetében alkalmazott korlátozás arányosságát vizsgálta.
- [43] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alapjog korlátozásának alkotmányosságához önmagában nem elegendő, hogy a korlátozás egy másik alapjog védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek is, vagyis az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással {pl. 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [83], eredetileg: 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.}.
- [44] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az eljáró bíróságok az emberi méltóság és a jó hírnév korlátozására vonatkozó alkotmányos tartalmú vizsgálatot elvégezték, amely az arányosság követelményére is tekintettel volt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ennek eredményeként az alkotmányos szempontoknak megfelelő döntést hoztak azzal, hogy a magánvádas eljárást megszüntették, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [45] 1. A határozat rendelkező részét támogatom, az indokolásban foglaltakkal azonban – az alábbiakban kifejtettek szerint – nem értek egyet.
- [46] Véleményem szerint az általános hatáskörű bíróságok, így a büntető bíróság ítélkező tevékenységének alapjogi kötöttsége is alapjogvédelmi aktivitást jelent. Eszerint a bírácoknak „az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányosági szempontokra” {3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az alapjogvédelem így a generálklauzulákon és a jogszabályok alaptörvény-konform értelmezésén keresztül érvényesülhet a személyek egymás közötti viszonyaiban. Az alapjogok ilyen esetekben közvetetten és horizontális hatállyal érvényesülhetnek.

- [47] A személyek egymás közötti viszonyában, konkuráló alapjogok esetében, amikor „az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, az államnak közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]}. Az Alkotmánybíróság a védelmi kötelezettség érvényre juttatásának mércéjeként kifejtette továbbá, hogy: »[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol« 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}” {3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ilyen helyzetekben tehát az alapjogi pozíciókat – a jogosultak alapjogi védelmi igényeit és a hivatkozott alapjogok rendeltetését is – mérlegelve kell kijelölnie az Alkotmánybíróságnak az ügyben érintett alapjogok védelmi körét. A mérlegelés során szem előtt tartandó szempont, hogy az alapjogok érvényesüléséhez minimálisan szükséges mértékű védelmet mindkét fél számára biztosítani kell, a konkuráló alapjogok egyike sem üresíthető ki.
- [48] 2. Nem kétségesen a közéleti szólás – a társadalmi, közösségi viták nyilvános lefolytatásának a lehetősége – kiemelt védelmet élvez az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint. Ezért az Alkotmánybíróság kidolgozta azokat a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálata során figyelembe veendő szempontokat, amelyeket mérceként a bírónak is szem előtt kell tartaniuk a jogértelmezés és a döntéshozatal során. A közéleti viták szabadságának az az egyik garanciája, hogy az eltérő álláspontok a vitában anélkül kerülhessenek felszínre és megvitatásra, hogy arra a felelősségre vonás árnyéka vetülne. Az Alkotmánybíróság által kidolgozott speciális teszt {lásd pl.: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [62]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]} azonban a közéleti viták körén kívül eső szólás esetében nem alkalmazható. Ilyen esetekben a véleménynyilvánítás határát a jó hírnév (magánjogi viszonylatban), avagy a becsület (büntető ügyekben) védelmére tekintettel a bírósági joggyakorlatnak kell kidolgoznia. Ebben a körben – amint az fentebb kifejtésre került – a bírónak arra kell törekedni, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek. Az Alkotmánybíróság e mérlegelésbe utóbb csak akkor avatkozik bele, ha a bíróság nem biztosítja a konkuráló alapjogok érvényesüléséhez minimálisan szükséges mértékű védelmet, tehát, ha valamelyik alapjog kiüresítésének a veszélye áll fenn.
- [49] 3. Az Alkotmánybíróság az előtte folyamatban volt eljárásban közvetett, horizontális hatályú alapjogi vitát bírált el. Azt vizsgálta, hogy az alapjogi oldalról mellérendelt pozícióban lévő indítványozó felperes becsülete – emberi méltósága, „jóhírneve” – és az alperes véleményszabadsága a bíróság döntése révén „megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba” került-e. Az Alkotmánybíróság erre a kérdésre igenlő választ adott, amellyel a magam részéről is egyetértek.
- [50] Ugyanakkor véleményem szerint a konkrét ügyben arra a következtetésre kellett volna jutni, hogy a per tárgyává tett közlések nem képezik közéleti vita tárgyát. Olyan kijelentések, egymást becsmérő közlések voltak, amelyek az érintettek országos ismertségére tekintettel sokakat érdekelhettek ugyan, de közéleti kapcsolat, relevancia hiányában mégsem tartoztak a véleményszabadság fokozott védelmi köréhez.
- [51] Álláspontom szerint tehát az indokolásban arra a következtetésre kellett volna jutnia a testületnek, hogy nem volt szó közéleti vitáról, majd ezt követően az alkotmányjogi panaszt azon az alapon kellett volna elutasítania, hogy a bírósági döntés egyértelműen az alapjogi pozíciók kíméletes kiegyenlítésére, méltányos egyensúlyba kerülésére törekedett, és abban nem volt felismerhető egyik konkuráló alapjog kiüresítése sem. Összességében tehát az eljáró bíróságok – alapjogi oldalról eltérő indokok mentén, de végső soron – helyes döntést hoztak.
- [52] Az ügygel kapcsolatosan általánosságban érdemes utalni arra is, hogy a sikertelen magánvádas büntető eljárást követő, sikeres, az alkotmányjogi panasznak helyt adó alkotmánybírósági határozat lényegében determinálhatja a megismételt eljárásban a terhelt bűnösségét kimondó büntető ítéletet. Ez a helyzet pedig új tartalmat adhat az alkotmányjogi panasz intézményének.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [53] A határozat rendelkező részével – az indítvány elutasításával – egyetértek, azonban a határozat indokolásában foglaltaktól eltérő indokok alapján.
- [54] Megítélésem szerint a panaszt az tette alaptalanná, hogy az indítvány valójában az ítéletek tényállás-értékelésének szakjogi felülbírálatát igényli. Az eljáró bíróságok álláspontjukat arra alapították, hogy nézetük szerint a vádlott perbeli védekezése keretében használt inkriminált kitételei nem voltak öncélúak, illetve a vádlott ítéletről történt véleményalkotása során a peranyagot képező kitételek megisméltése ugyancsak nem öncélúan történt.
- [55] Minthogy az Alkotmánybíróság nem negyedfokú igazságszolgáltatási fórum, így annak megítélése, hogy a szóban forgó kifejezések használata öncélú volt-e vagy sem, a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó tényállás-értékelésen alapuló szakjogi kérdés, amit az Alkotmánybíróság nem tehetett felülbírálat tárgyává.
- [56] A határozat indokolása kapcsán külön hangsúlyozom, hogy az indokolásban részletesen kibontott, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi-arányossági teszt nézetem szerint nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat [lásd többek között a 30/2015. (X. 15.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomat].
- [57] Ezzel összefüggésben utalok arra is, hogy eljáró bíróságok sem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogi tesztre alapították ítéletüket.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [58] A többségi határozat rögzítette, hogy az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó magánvádlóként szerepelt, ezért a benyújtott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint jogosultnak és érintettnek is tekinthető [3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [11], 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9], 3118/2014. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [12]].
- [59] A hivatkozott 1/2015. (I. 16.) AB határozat, illetve 3090/2016. (V. 12.) AB határozat kapcsán már kifejtett elvi álláspontomat fenntartva úgy gondolom, hogy a jelen esetben is alaposabb vizsgálatot igényelt volna: a büntető bíróság döntése sértheti-e egyáltalán a vád képviselőjének az Alaptörvényben biztosított jogát. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-a alapján kifejezetten vizsgálni kellett volna azt, hogy a vád képviselője (magánvádló) – miután az állam büntető igényét érvényesíti a bíróság előtt – jogosult-e egyáltalán a büntetőügyben hozott bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panaszt előterjeszteni (az Alaptörvényben biztosított jogai állítólagos sérelme miatt), s ha igen, miféle alkotmánysértés alapján támadhatja meg a vádindítványát elbíráló döntést. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról (a jelen ügyben is) csak ennek függvényében lehetett volna megalapozott döntést hozni.
- [60] Álláspontom szerint a jelen ügyben is abból kellett volna kiindulni, hogy alapvetően senkinek sincs alkotmányos alapjoga a büntetőhatalom gyakorlására. Alapjogsérelmet így az állami büntetőigény bírói-közhatalmi érvényesítésének megtagadása, önmagában a vád alól felmentő ítélet – vagy a magánvádas eljárást megszüntető ítélet – alapvetően nem okozhat (a vád képviselőjének sem). Vélt sérelmei orvoslására az alkotmányjogi panaszt a vád képviselője tehát nem használhatja.
- [61] A fenti szempontokra tekintettel az indítvány érdemi elbírálását nem támogattam.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/119/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3031/2019. (II. 13.) AB HATÁROZATA

a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.146/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Juhász Imre, dr. Salamon László, dr. Stumpf István és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.146/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Tordai Csaba ügyvéd, 1054 Budapest, Vécsey utca 4., 3. emelet 4.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.146/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az ügy alapja, hogy az indítványozó tulajdonában áll egy belterületi, egy hektárnál kisebb földterület. Ez ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt álló termőföld, ami miatt a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Hatv.) 52. § 16. pont *a*) alpontja alapján nem minősülnek teleknek, de mérete folytán (egy hektárnál kisebb) az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvtv.) 23. § (3) bekezdése értelmében a hasznosítási módra tekintet nélkül mégis művelés alól kivett területként kell nyilvántartani. Ennélfogva a terület aranykorona-értékkel nem rendelkezik, így viszont felvetődik annak lehetősége, hogy a mezőgazdasági művelés ellenére teleknek minősül és így telekadót kell utána fizetni.
- [3] Az indítványozót a földterület után az elsőfokú önkormányzati adóhatóság 2011., 2012. és 2013. évre vonatkozóan egy többszörösen megismételt eljárás eredményeként telekadó fizetésre kötelezte. Az indítványozó a határozat ellen fellebbezést nyújtott be, melyben arra hivatkozott, hogy a bírósági gyakorlat értelmében a tényleges mezőgazdasági művelés alatt álló, egy hektár alatti, kivett belterületi telkek után nem áll fenn adófizetési kötelezettség. A másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot – kisebb pontosításokkal – helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó keresetet nyújtott be a másodfokú határozat bírósági felülvizsgálata iránt. Keresetét a bíróság elutasította. Indokolása szerint a Hatv. 52. § 16. pont *a*) alpontjának és 20. § (2) bekezdésének nem képzelhető el olyan együttes értelmezése, amely az adófizetési kötelezettség alóli mentesülést eredményezné, a jogalkotó csak 2014. január 1-jétől fogva kívánta biztosítani az egy hektárnál kisebb méretű telkek adófizetési kötelezettség alóli mentesülését.
- [5] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a bíróság ítélete sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt egyenlő bánásmód követelményét és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot.
- [6] 3.1. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmével kapcsolatban az indítványozó kiemelte, hogy a Hatv. 52. § 16. pontja szerint a támadott határozattal érintett adóévekben nem minősült teleknek, így telekadó-fizetési kötelezettséget sem alapozott meg az ingatlan-nyilvántartásban művelési ág szerint aranykorona-értékkel nyilvántartott és ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi telkek, feltéve, ha az ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt áll. Az indítványozó álláspontja szerint a telekadó alóli kivétel szempontjából a földterület méretére tekintet nélkül összehasonlítható helyzetben vannak a ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt álló földterületek tulajdonosai, mivel a törvényi szabályozás célja egyértelműen az volt,

hogy a mezőgazdasági művelés alatt álló földterületek után ne kelljen telekadót fizetni. Viszont az adminisztratív egyszerűsítés jegyében az Inyvt. 23. § (3) bekezdése szerint a hasznosítási módra tekintet nélkül művelés alól kivett területként kell nyilvántartani az egy hektár alatti belterületi termőföldeket, amelyek így aranykorona-értékkel nem rendelkeznek. Emiatt viszont a Hatv. rendelkezésének olyan értelmezés is adható lenne, amely szerint az egy hektár alatti, belterületi, mezőgazdasági művelés alatt álló földterületek után fennáll a telekadó-fizetési kötelezettség, míg az egy hektárnál nagyobb belterületi telkek esetében nem. Az indítványozó álláspontja az, hogy egy ilyen jogértelmezés a homogén csoporton belüli hátrányos megkülönböztetést eredményezne, amelynek nincs észszerű indoka, mivel az ingatlan-nyilvántartás adminisztratív egyszerűsítése és a telekadó-fizetési kötelezettség fennállása között nincsen értékelhető okozati összefüggés. Ráadásul észszerűtlen is lenne szerinte, ha a nagyobb és értékesebb telek után nem kellene adót fizetni, a kisebb telek után viszont igen.

- [7] Az indítványozó kiemelte, hogy a Kúria több döntése is úgy rendelkezett, hogy az egy hektár alatti, belterületi, tényleges mezőgazdasági művelés alatt álló telkek után nem áll fenn telekadó-fizetési kötelezettség. Ezek a kúriai döntések támasztják alá szerinte, hogy nem a Hatv. rendelkezése alaptörvény-ellenes, mivel annak adható olyan értelmezés is, amely kizárja az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek sérelmét. A támadott ítélet viszont azzal, hogy helybenhagyta a telekadó kivetését, az indítványozót nem észszerű módon, hátrányosan megkülönböztette.
- [8] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a bírósági határozat a következetes, ezért kiszámítható és egységes felsőbbbírósági gyakorlattól úgy tér el, hogy az eltérés okszerű indokairól az indokolásban nem ad számot. Bár a keresetlevélben az indítványozó részletesen hivatkozott a Kúria ezen eseti döntéseire, azokat az eljáró bíróság figyelmen kívül hagyta olyan módon, hogy nem is indokolta, hogy miért tér el a Kúria ezen döntéseiben megjelenő jogértelmezéstől. Az indítványozó a pertárgyérték miatt ugyanakkor nem nyújthatott be a támadott ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet.
- [9] Hangsúlyozta azt is, hogy mindennek vizsgálata nem vezetne arra, hogy az Alkotmánybíróságnak jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról kellene állást foglalnia, mivel kizárólag a bírósági gyakorlat kiszámíthatóságát és az indokolási kötelezettséget szélsőségesen sértő bírósági határozat alapjogi szempontú felülvizsgálata történne meg.

II.

[10] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

[11] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[12] 2. A Hatv. 20. § (2) bekezdésének indítvánnyal érintett rendelkezése:

[13] 2.1. A 2011. november 29. napjáig hatályos rendelkezés:

„20. § (2) Az adókötelezettség megszűnik a telek külterületté minősítéséről szóló önkormányzati határozat közzététele, továbbá a telek művelési ágba sorolása és tényleges mezőgazdasági művelésének megkezdése féltételek utolsó napján.”

[14] 2.2. A 2011. november 30. napjától 2012. december 31. napjáig hatályos rendelkezés:

„20. § (2) Az adókötelezettség

a) belterületi telek esetében a telek művelési ágba sorolása és/vagy tényleges mezőgazdasági művelésének megkezdése évének utolsó napján szűnik meg,”

[15] 2.3. A 2013. január 1. napjától 2013. december 31. napjáig hatályos rendelkezés:

„20. § (1) Az adókötelezettség

a) belterületi telek esetében a telek művelési ágának ingatlan-nyilvántartási átvezetése vagy mezőgazdasági művelésének megkezdése évének utolsó napján szűnik meg,”

[16] 3. A Hatv. 52. §-ának indítvánnyal érintett rendelkezése:

[17] 3.1. A 2012. december 31. napjáig hatályos rendelkezés:

„52. § 16. telek: az épülettel be nem épített földterület, ide nem értve az ingatlan-nyilvántartásban művelési ág szerint aranykorona-értékkel nyilvántartott és ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi telket, a külterületi termőföldet, valamint az ingatlan-nyilvántartás szerint tanyaként nyilvántartott ingatlanhoz tartozó földterületet, feltéve, ha az ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt áll, továbbá a közút területét, a vasúti pályát, a vasúti pálya tartozékai által lefedett földterületet;”

[18] 3.2. A 2013. január 1. napjától 2013. december 31. napjáig hatályos rendelkezés:

„52. § 16. telek: az épülettel be nem épített földterület, ide nem értve

a) a halastó kivételével a termőföldről szóló törvény szerint mező-, erdőgazdálkodási művelés alatt álló belterületi földnek minősülő földterületet, feltéve, ha az ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt áll,

b) a termőföldet,

c) a tanyát,

d) a közút területét,

e) a vasúti pályát, a vasúti pálya tartozékai által lefedett földterületet,

f) a temetőkről és a temetkezésről szóló törvény temető fogalma alá tartozó földterületet;

g) a halászatról és horgászatról szóló törvény szerinti víztározó területét;”

[19] 4. Az Inyvtv. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„23. § (3) A település belterületének 1 ha meg nem haladó földrészletét – a fő hasznosítási módra tekintet nélkül – művelés alól kivett területként kell nyilvántartani.”

III.

[20] Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.

[21] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) be-

kezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [22] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § a) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető (Abtv. 27. §). Az indítvány felveti annak lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség esete áll fenn, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről van szó (Abtv. 29. §). Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az ügy alapvető tartalma, hogy egymásnak látszólag ellentmondó jogszabályhelyek esetén a bíróság kötelessége, hogy felismerje az ügy alapjogi érintettségét és a jogalkotó vélhető szándéka alapján olyan értelmezési keretet alakítson ki, amely megfelel az Alaptörvényben biztosított jog támasztotta követelményeknek. Továbbá az ügy alapkérdése, hogy mi a következménye annak, ha a bíróság ennek során olyan eredményre jut, amelynek folytán a jogszabály szükségszerűen alaptörvény-ellenes lenne, miközben más bíróságok fel tudtak állítani olyan értelmezési keretet, amely megfelel az Alaptörvényben biztosított jog támasztotta követelményeknek.
- [23] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdésének alkalmazásával érdemben bírálta el.

IV.

- [24] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [25] 1. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó azt állította, hogy az ítélet azért alaptörvény-ellenes, mert sérti az egyenlő bánásmód követelményét, továbbá azért is, mert a bíróság az egységes felsőbírósági gyakorlatól úgy tért el, hogy az eltérés okszerű indokairól az indokolásban nem adott számot.
- [26] 1.1. Az indítványozó szerint az ítélet azért diszkriminatív, mert az adófizetési kötelezettség szempontjából észszerű ok nélkül, hátrányosan megkülönbözteti azokat a tulajdonosokat, akiknek a ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt álló földterületük mérete nem haladja meg az egy hektárt. Álláspontja szerint a telekadó alóli kivétel szempontjából a földterület jogi státuszára tekintet nélkül összehasonlítható helyzetben levő, homogén csoportot alkotnak a ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt álló földterületek tulajdonosai, mivel a törvényi szabályozás célja egyértelműen az volt, hogy a mezőgazdasági művelés alatt álló földterületek után ne kelljen telekadót fizetni.
- [27] 1.2. Az Alaptörvény XV. cikke alapján a törvény előtt mindenki egyenlő, Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a diszkrimináció tilalma a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. Eszerint valamely megkülönböztetés alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között {10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság a 9/2016. (IV. 6.) AB határozatban azt is megállapította, hogy a bíróságnak a jogalkalmazása és a jogértelmezése során megfelelően figyelembe kell vennie az Alaptörvényben foglaltakat. „Az Alaptörvény XV. cikke (1) és (2) bekezdésének az értelmezett tartalma nemcsak a jogszabályokra irányadó alaptörvény-ellenességük vizsgálatakor, hanem a bírói döntésekben megjelenő jogszabály-értelmezésre is, a jogszabályok normatartalmának meghatározása során, a jogszabály konkrét tényállásra vonatkoztatásánál. Az, hogy egy-egy ügyben az eset összes körülményeinek mérlegelésénél a rendes bíróság az anyagi jog értelmezésekor milyen intenzíven hivatkozik a XV. cikk egyes elemeire, elsősorban a rendes bíróságra tartozó kérdés, de az értelmezés nem vezethet sem a jogszabály szövegének figyelmen kívül hagyására, sem az Alaptörvénnyel ellentétes eredményre” [9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [29] Az a jogszabály-értelmezés, melynek eredményeként a szabályozás indokolatlan különbségtételt valósítana meg az egyes jogalanyok között, nyilvánvalóan az Alaptörvény XV. cikkével ellentétes értelmezésnek minősül.

- [30] 1.3. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatti alaptörvény-ellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, és a különbségtétel nem igazolható: az eltérő szabályozásnak nincs észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes [lásd például: 2009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54], 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41], 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32], 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]].
- [31] Az előző pontban foglaltak szerint mindez vonatkozik azokra az esetekre is, ha a megkülönböztetés nem a jogszabály szövegén, hanem a jogszabálynak tulajdonított értelmezés eredményén alapul.
- [32] Az indítványozó egyszerre hívta fel az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, de indokolása egyértelműen az (1) bekezdésben rögzített törvény előtti egyenlőség sérelmére utal. Ennélfogva jelen ügy keretei között a XV. cikk (1) bekezdése szerinti vizsgálat lefolytatásának van helye.
- [33] 2. Az Alkotmánybíróság az alábbiak alapján megállapította, hogy a telekadó fizetési kötelezettség szempontjából homogén csoportba tartoznak a tényleges mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi ingatlanok tulajdonosai, így a csoporton belüli megkülönböztetés az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésén alapuló diszkriminációs vizsgálat tárgya lehet. A megkülönböztetés ebben az esetben abban nyilvánulhat meg, hogy a jogszabály általánosan felismert tartalmától eltérően értelmezi a bíróság az adott jogszabályt, feltéve, hogy annak eredményeként olyan következtetésre jut, amelynek helyessége esetén a jogszabályt kellene szükségszerűen alaptörvény-ellenesnek tekinteni.
- [34] A jelen esetben azt kellett vizsgálni a panasz alapján, hogy az Alaptörvénnyel összhangban áll-e a jogszabálynak az az értelmezése és alkalmazása, amely telekadó fizetési kötelezettség szempontjából különbséget tesz a belterületen található, tényleges mezőgazdasági művelés alatt álló ingatlanok tulajdonosai között az alapján, hogy az ingatlan mérete meghaladja-e az egy hektárt.
- [35] 2.1. Az Alkotmánybíróság osztotta az indítványozó abbéli álláspontját, hogy a jogértelmezési probléma alapja, hogy a Hatv. – az adófizetési kötelezettség keletkezésének idején hatályos – 52. § 16. pontja szerint a belterületi földterület akkor nem minősül teleknek, ha az ingatlan-nyilvántartásban művelési ág szerint aranykorona-értékkel van nyilvántartva és ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt áll. Mivel az Inyvtv. 23. § (3) bekezdése szerint a település belterületének egy hektárt meg nem haladó földrészletét – a fő hasznosítási módra tekintet nélkül – művelés alól kivett területként kell nyilvántartani, így ezek a területek nem rendelkeznek aranykorona-értékkel sem.
- [36] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jogalkotó az adójogszabályokkal kapcsolatban szükségszerűen széles mozgástérrel rendelkezik. A jogalkotó szabadságában áll az adót az adótárgy sajátosságaihoz igazítani. Ez olyan adópolitikai kérdés, amely csak szélsőséges esetben eredményezi az Alaptörvény XV. cikkének a sérelmét. Más a helyzet azonban, ha nem az adótárgyak, hanem az adóalanyok (azaz személyek) között merül fel megkülönböztetés, de még ebben az esetben is számos alkotmányossági szempontból is elfogadható jogpolitikai oka lehet annak, hogy miért áll fenn (vagy miért magasabb mértékű) az adófizetési kötelezettség egyes jogalanyok tekintetében, miközben látszólag hasonló helyzetben lévő jogalanyok mentesülnek ez alól. Éppen emiatt az ilyen ügyek csak kivételes esetben szolgálhatnak alkotmánybírósági vizsgálat tárgyául, ugyanis a megkülönböztetés észszerűségét a jogalkotó körütekintő szabályozással jellemzően igazolni tudja. Jelen ügyben azonban nem a tulajdonosok közötti észszerű különbségtételről van szó (például a termőföldek szétaprózódásának elkerülése érdekében). Ezt igazolja az is, hogy önmagában a Hatv. rendelkezéseiből nem állapítható meg az adófizetési kötelezettség fennállása. Ez a rendelkezés ugyanis nem zárja ki *expressis verbis* egy kifejezett jogpolitikai cél mentén az egy hektárnál kisebb területek tulajdonosait az adómentességet élvező jogalanyok köréből (sőt: az kifejezetten a mezőgazdasági művelést említi kivételként). Ehelyett egy olyan feltételt támaszt (jelesül az aranykorona-értéket), amelyet az adózók egy csoportja nem a Hatv. alapján, hanem egy másik jogszabály teljesen eltérő okból megalkotott rendelkezése folytán képtelenek teljesíteni.
- [37] Ezt a visszásságot az alapvető jogok biztosa már 2013-ban észlelte. Az AJB-3335/2013. számú ügyben készült jelentésében megállapította, hogy a belterületi földrészletek művelési módjával kapcsolatos egy hektáros küszöbérték sem jogi, sem szakmai szempontból nem felel meg a jogállamiság elvének, valamint az abból fakadó jogbiztonság követelményének, kizárólag a nyilvántartás egyszerűsítését szolgálja.
- [38] Ezt az ellentmondást más hasonló ügyekben a bíróságok a jogszabályok megfelelő, az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezéssel feloldották. Így például a Kfv.VI.35.812/2012/8. számú ítéletében a Kúria megállapította, hogy a belterületi földterület művelési módjával kapcsolatos egy hektáros küszöbérték sem jogi, sem szakmai szempontból nem felel meg a jogállamiság elvének, valamint az abból fakadó jogbiztonság követelményének, kizárólag a nyilvántartás egyszerűsítését szolgálja.

pította, hogy „nem ésszerűtlen az a jogszabály-értelmezés, amely arra épít, hogy mivel az Itv. [az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény] 23. § (3) bekezdése és a Vhr. [109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról] 50. § (2) bekezdés a) pontja szerint az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól kivett területként kell nyilvántartani az 1 hektárt meg nem haladó belterületi földterületet, ezért a tényleges hasznosítást veszi alapul. A Hatv.-ben a telekadó tárgyaként meghatározott beépítetlen belterületi földrészlet, illetve telek fogalma alóli kivétel súlypontja ugyanis nem az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzés. Nyilvánvaló, hogy nem lehetett jogalkotói cél az 1 hektárt meg nem haladó mezőgazdasági művelés alatt álló terület adótárgyként való meghatározása úgy, hogy közben az 1 hektárt meghaladó ugyanilyen terület nem esik adókötelezettség alá.” Ezt az értelmezést a Kúria a Kfv.I.35.589/2014/6. számú ítéletében is megerősítette, mindkét ügyben hangsúlyozva azt is, hogy ennek az értelmezésnek a helyességét támasztja alá a Hatv. 2013. évi CC. törvény 111. § (1) bekezdésével megállapított, 2014. január 1-jétől hatályos 19. § b) pontja is, mely szerint mentes a telekadó alól a belterületen fekvő, az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól kivett területként nyilvántartott egy hektárt meg nem haladó nagyságú földterület, ha tényleges mezőgazdasági művelés alatt áll.

- [39] Jelen ügyben a bíróság más eredményre jutott. A Hatv. vonatkozó rendelkezéseit értelmezve egyértelműen úgy foglalt állást, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a jogalkotó csak 2014. január 1-től kezdődően kívánta biztosítani a telekadó fizetési kötelezettség alóli mentességet.
- [40] 2.2. A bírósági ítéletek közötti ellentmondás feloldása nem az Alkotmánybíróság feladata. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt kiemeli, hogy állandó gyakorlata szerint „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság „jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [41] Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság azt is, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Ez azt jelenti, hogy nem lehet alkotmánybírósági vizsgálat tárgyává tenni azt, hogy egy bíró nem követett egy olyan kúriai jogértelmezést, amelynek követése egyébként sem lenne kötelessége akkor, ha az eljáró bíróság jogértelmezése egyébként nem vezet az Alaptörvénnyel ellentétes eredményre.
- [42] A fentiek szerint azonban jelen ügyben az indítványozó kifejezetten alapjogsérelemre hivatkozással indítványozta az ítélet megsemmisítését és nem elsősorban az ítéletek ellentmondása miatt. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ebben a körben nem az ítéletek ellentmondása alapozza meg az érdemi vizsgálatot, hanem kizárólag a konkrét ügyben eljáró bíróság ítélete. Ennélfogva az Alkotmánybíróság előtti eljárás során nem annak van jelentősége, hogy a támadott ítélet ellentmondásban van-e a Kúria ítéleteivel, hanem pusztán annak, hogy a támadott ítélet meghozatala során a bíróság Alaptörvénnyel összeegyeztethető eredményre jutott-e. A bíróság értelmezése ugyanis nem vezethet az Alaptörvénnyel ellentétes eredményre, egyúttal nem hozhatja olyan helyzetbe az eljárásban résztvevő feleket, hogy a bíróság alaptörvény-ellenes értelmezése folytán szenvedjenek hátrányt. Ennélfogva a Kúria ítéletei nem alkotmányossági mércét állítanak fel, hanem csupán azt támasztják alá, hogy a bíróság által értelmezett jogszabálynak létezik olyan értelmezése is, amely eltérő, az Alaptörvénnyel összhangban álló eredményre vezet.
- [43] A bíróságnak a többféleleppen értelmezhető jogszabályszöveg normatartalommal kitöltésekor lehetősége és az Alaptörvény 28. cikke értelmében kötelessége is van arra, hogy a norma alkalmazásakor és értelmezésekor az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezést válasszon. Az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezés, ha egy jogszabálynak több lehetséges értelme is van, nem jelent *contra legem* értelmezést vagy a normatartalom mellőzését {9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [37]}.

- [44] Ebben a körben mindezek alapján az Alkotmánybíróság nem tudta figyelmen kívül hagyni, hogy ugyanazon jogszabályhelyre vonatkozóan más bíróság az Alaptörvény 28. cikkével összhangban már alkotott olyan értelmezési keretet, amely felmérve a jogszabályi környezetet és felismerve az ügy alapjogi érintettségét úgy foglalt állást, hogy abból levezethető a jogszabály olyan értelmezése is, amely nem jár adófizetési kötelezettséggel. Természetesen a bíróságok ettől mindaddig szabadon eltérhetnek, ameddig az általuk választott értelmezés összhangban áll az Alaptörvénnyel.
- [45] 2.3. Az Alkotmánybíróság szerint a bíróság jelen ügyben követett értelmezése nem egyeztethető össze az Alaptörvénnyel, ugyanis az alapján az indítványozó adókötelezettsége csak amiatt áll fenn, mert az általa megművelt földterület mérete nem haladja meg az egy hektárt és emiatt az Inyvtv. alapján nem tartják nyilván az aranykorona-értékét. A bírói ítéletben megjelenő jog ezzel az értelmezett tartalommal olyan különbségtételt valósít meg az egymással összehasonlítható helyzetben lévő ingatlan-tulajdonosok között, amely a törvényből nem következik szükségszerűen. Amennyiben jelen ügyben a bíróság értelmezése helytálló lenne, akkor az szükségképpen vezetne az ingatlan-tulajdonosok közötti alaptörvény-ellenes különbségtételhez, ez pedig azt jelentené, hogy a jogszabály alaptörvény-ellenességét kellene megállapítani. Ilyen esetben az Alaptörvény 28. cikke alapján többféle lehetséges értelmezés mellett az Alaptörvény alapján azt kell feltételezni, hogy a jogszabály erkölcsös és gazdaságos célt szolgál, a józan észnek és a közjónak megfelel. A 9/2016. (IV. 6.) AB határozathoz hasonlóan az adott esetben ez azt jelenti, hogy azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni az érintett személyeket illetően, továbbá az értelmezés nem vezethet önkényes eredményre (Indokolás [37]).
- [46] 3. Mindezekre tekintettel a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.146/2017/5. számú ítéletébe foglalt, a Hatv. 52. § 16. pont a) alpontjának azon értelmezése, mely szerint a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az adófizetési kötelezettség fennállt, alaptörvény-ellenes, mivel az indítványra okot adó esetben az egyébként kétséget kizáróan az Alaptörvénynek megfelelően is értelmezhető jogszabály a bíróság általi jogértelmezése az ingatlan-tulajdonosok közötti hátrányos, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését sértő olyan különbségtételhez vezetett, amely a törvény szövegéből nem következik szükségszerűen. Mivel a bíróság ítélete megsértette az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, ezért e döntést az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.
- [47] 4. Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján megállapította, a kifogásolt ítéletnek az Alaptörvény hivatkozott további rendelkezésével összefüggő tartalmi vizsgálatát mellőzte.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [48] Nem értek egyet a bírói döntés megsemmisítésével az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [49] 1. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntésnek az volt a tárgya, hogy a perrel érintett időszakban a perbeli (egy hektár alatti) földterület mentesülhet-e a telekadó fizetési kötelezettség alól. A bíróság ítéletében megállapította, hogy a Hatv. 52. § 16. pontja a perbeli időszakra vonatkozóan a belterületi telek esetében három konjunktív feltételt határozott meg a telekadó fizetési kötelezettség hatálya alóli mentesüléshez. Az egyik ilyen feltétel, hogy a földterületnek az ingatlan-nyilvántartás adatai szerint aranykorona értékkel kell rendelkeznie. Az adott esetben ugyanakkor a perbeli – az ingatlan-nyilvántartásban „kivett beépítetlen belterület”-ként nyilvántartott – ingatlan aranykorona értékkel nem rendelkezett.
- [50] A bíróság utalt arra is, hogy az egy hektár alatti ingatlanok vonatkozásában a jogalkotó módosította a telekadó fizetési kötelezettség alóli mentesülés szabályait, és a perbeli ingatlan kikerült a telekadó fizetési kötelezettség hatálya alól. A bíróság hangsúlyozta ugyanakkor, hogy „a jogalkotó egyértelműen kifejezésre juttatta, hogy az egy hektár alatti ingatlanok vonatkozásában 2014. január 1. napjától kívánja alkalmazni a telekadó fizetési kötelezettség megszüntetését”. A felperes ingatlana ezért telekadó fizetési kötelezettség hatálya alá esett a 2011–2013. adóévekben.
- [51] A bíróság álláspontjával szemben azonban az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy – figyelemmel a Kúria Kfv.VI.35.812/2012/8. számú és Kfv.I.35.589/2014/6. számú ítéletére – a Hatv. érintett rendelkezéséből levezethető olyan értelmezés, amely nem jár adófizetési kötelezettséggel. A bíróság jogértelmezése ezért sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, mert az ingatlan-tulajdonosok közötti hátrányos különbségtételhez vezetett. Az Alkotmánybíróság ezen megállapításával nem értek egyet.
- [52] 2. Mindenekelőtt fontosnak tartom kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság több határozatában kiemelte, hogy a zárt szabályok felülírása, „kitágítása” a bíróságok részéről nem jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás [pl. 3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]].
- [53] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta azt is, hogy nem ért egyet az Alaptörvény 28. cikkének olyan értelmezésével, amely szerint ez a rendelkezés felhatalmazást ad a jogalkotó vélt, vagy valós mulasztásának jogértelmezéssel történő korrigálására. A jogértelmezés nem járhat „a nyelvi keretek” figyelmen kívül hagyásával, és nem eredményezheti, hogy a jogértelmezés „eloldódik” az értelmezett jogszabálytól [2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [46]].
- [54] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata azon alapult, hogy „a törvény előtti egyenlőség megsértésére önmagában az ítéletek ellentmondása miatt az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz nem alapítható” [3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [55] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta azt is, hogy „[a] bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie, nem pedig azért, hogy eltér bíróságok más ügyekben hozott döntéseitől. A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza. Ugyanezen okokból nem lehet hivatkozni a hátrányos megkülönböztetés tilalmára sem” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [56] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát a bírói jogértelmezés állított hibáját akkor vizsgálta érdemben, ha a jogértelmezés közvetlenül érint Alaptörvényben biztosított jogot. A hátrányos megkülönböztetés tilalma ugyanakkor önmagában nem alapozhatta meg a bírói jogértelmezés érdemi vizsgálatát, hanem az indítványozónak közvetlen alapjogi összefüggést kellett igazolnia. Így például a 3095/2016. (V. 12.) AB végzés indokolása szerint „[h]a a [bírói] döntés összefügg alapvető joggal, és az adott bírósági ügyben lényeges jogi érvek tárgyi-lagos értékelésével semmilyen módon nem támasztható alá, a kétségtelenül alkalmazandó törvény jelentésétől feltűnően elszakad, ésszerűtlen okfejtésen alapul, az elemi logika szabályait semmibe veszi, akkor a jogértelmezés lehet önmagában is alapjogsértő. A konkrét ügyben az ilyen jogértelmezés jelentheti az Alaptörvény – egymással összefüggésben értelmezett – XIII. cikke és XV. cikk (1) bekezdése sérelmét” (Indokolás [11]–[12]).

- [57] A fentiek alapján fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést kizárólag akkor vizsgálhatja, ha a jogértelmezésnek van alapjogi (Alaptörvényben biztosított jogi) vonatkozása. Önmagában azonban az a körülmény nem adott a bírói jogértelmezésnek alapjogi relevanciát, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés eltér más ügyekben hozott bírói döntésektől, és ezáltal az ugyanazon norma hatálya alá tartozó személyek között megkülönböztetést eredményez. Az Alkotmánybíróság az ilyen alkotmányjogi panaszokat jellemzően érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.
- [58] Az adott esetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a jelen ügyben az indítványozó kifejezett alapjog-sérelemre hivatkozott, és nem az ítéletek ellentmondása alapozta meg az érdemi vizsgálatot. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor mégis annak tulajdonított meghatározó jelentőséget, hogy a Kúria – más ügyekben – tudott olyan értelmezési keretet kialakítani, amely felismerte az ügy alapjogi érintettségét, szemben az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntéssel. Erre tekintettel, úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróság a fentiekben hivatkozott gyakorlatától eltért, és önmagában az Alaptörvény XV. cikke alapján érdemben vizsgálta a bírói jogértelmezés állított hibáját.
- [59] Véleményem szerint az adott ügyben az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nem álltak fenn a feltételei, és az alkotmányjogi panasszal támadott bírói jogértelmezés nem vetett fel alapjogi összefüggést.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [60] A határozat rendelkező részével a következők miatt nem értek egyet.
- [61] 1. A határozat megsemmisíti az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntést. Ugyanakkor a határozat indokolása szerint a bírói döntésben előállt jogalkalmazási, illetve alkotmányossági probléma az alkalmazandó jogi normák közötti fogalmi diszkrpanciából ered. Álláspontom szerint az alkotmányossági probléma okozója ezért az ügyben az alkalmazandó norma és nem a bírói jogértelmezés volt.
- [62] 2. A Hatv. 52. § 16. pontja 2011. november 30-i hatállyal úgy definiálta a telek fogalmát, miszerint a telek fogalma alól kivetnek azt a belterületi telek minősül, amely az ingatlan-nyilvántartásban művelési ág szerint aranykorona-értékkel tartanak nyilván és tényleges művelés alatt áll.
- [63] Az Inyvtv. ide vonatkozó rendelkezése alapján [23. § (3) bekezdés] az 1 hektárt meg nem haladó belterületi földrészletet a fő hasznosítási módtól, művelés alól kivett területként kell nyilvántartani, függetlenül attól, hogy az adott terület ténylegesen milyen fő hasznosítási mód alatt áll. Az Inyvtv. 23. § (4) bekezdése szerint az aranykorona-értéket a művelés alatt álló vagy arra alkalmas, illetve alkalmassá tett föld minőségének megjelölésére kell feltüntetni az ingatlan-nyilvántartásban.
- [64] Miután a Hatv. 52. § 16. pontja az ingatlan-nyilvántartásban kifejezetten mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi – aranykorona-értékkel megjelölt – telekként nyilvántartott ingatlanokat vette ki a telek fogalma alól, így csak az 1 hektárt meghaladó méretű belterületi, mezőgazdasági művelés alatt álló ingatlanok kerültek ebbe a körbe az Inyvtv. 23. §-ának rendelkezéseire tekintettel.
- [65] Az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2012. évi CLXXVIII. törvény ezt módosította – 2013. január 1-jén hatállyal –, és a Tft. szerint mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi földterületet vette ki a telek Hatv. szerinti fogalma alól (feltéve, hogy a telek ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt áll). A jogalkotó ezzel eloldotta az Inyvtv. szabályaitól a mezőgazdasági művelés alatt álló telek fogalmát, valójában tehát már a Hatv. 19. §-ának módosítása (2014. január 1.) előtt megszűnt a kérdéses probléma.
- [66] 3. Mindezek alapján egyértelmű, hogy az alkotmányossági problémát a norma szövege idézte elő. A bíróságok a Hatv. normaszövegét félretéve értelmezték úgy a Hatv. 52. § 16. pontját, hogy a telek fogalmának meghatározásánál figyelmen kívül hagyták a Hatv.-ben kifejezetten hivatkozott Inyvtv. ide vonatkozó rendelkezéseit, és a tényleges mezőgazdasági művelés követelményére vonatkozó fordulatot vették csak figyelembe.

- [67] Álláspontom szerint ezért az alkotmányossági probléma abban áll, hogy a belterületi telkek esetében „az ingatlan-nyilvántartásban művelési ág szerint aranykorona-értékkel nyilvántartott” szövegrész idézte elő az alkotmányossági problémát, következésképpen ezen – az azóta hatályon kívül helyezett – szövegrész alkotmányosságát kellett volna vizsgálni, és a vizsgálat eredményeként annak alkalmazási tilalmát elrendelni. A tényleges művelés az Inyt. alapján csak az 1 hektár alatti belterületi telkek esetében nem kerül feltüntetésre (művelés alól kivett területként kell nyilvántartani jelenleg is), így mindössze azokra vonatkozóan érvényesül ez a megkülönböztetés, amelyeknél a jogalkotó az Inyt. fogalmi rendszeréhez köti a Hatv. a telek fogalmát.
- [68] A jogalkotói cél figyelembevétele fontos követelmény a jogalkalmazás során. Ugyanakkor a bíró nem áll a jog felett: nem alkalmazhatja a jogi normát úgy, hogy egy kógens szabály esetén csak a szabály egyik felét alkalmazza, a másik felét nem. A bírói jogértelmezésnek minden esetben korlátját jelenti a *contra legem*: a norma szövegével nyilvánvalóan szembemenő jogértelmezés. Ez még akkor is a bíró alkotmányos helyzetével ellentétes, ha egyébként ezzel alkotmányértő normát tenne félre.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [69] A határozat rendelkező részével és annak indokolásával nem értek egyet az alábbiak miatt:
- [70] 1. Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz kapcsán követett gyakorlata szerint: „[az] Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja fogalmazza meg, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. Ezért fogalmaz úgy az Abtv. 27. §-a, hogy alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A jogalkotó ezzel a 2012. január 1-jétől hatályos rendelkezéssel teremtette meg a bírói jogalkalmazás és jogértelmezés alkotmányossága vizsgálatának korábban nem ismert lehetőségét. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény és az Abtv. fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [71] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság e gyakorlatától eltért és azzal pont ellentétesen, egy törvényességi kérdésben felülvizsgálati fórumként eljárva, törvényértelmezést végzett, amely felvetheti az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdésében foglalt, az igazságszolgáltatás hatáskörének biztosítására vonatkozó rendelkezések sérelmét.
- [72] 2. Elvileg nem zárom ki azt, hogy az Alkotmánybíróság – kivételesen – az Abtv. 27. § szerint folytatott alkotmányjogi panasz eljárásban a törvény előtti egyenlőségnek az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében megállapított követelményére alapozza döntését. Ennek általános gyakorlattá tételét azonban nem tartom elfogadhatónak, mert az szinte szükségképpen elvonja a Kúria és – a jövőben – a Közigazgatási Felsőbíróság Alaptörvényben meghatározott [25. cikk (2)–(3) bekezdések], a jogalkalmazás egységének biztosítására vonatkozó hatáskörét.
- [73] 3. Végül megjegyzem, hogy álláspontom szerint jelen ügyben a bíróságnak nem volt lehetősége a törvény szövegétől eltérő jogértelmezésére. Ezt bizonyítja az is, hogy a jogalkotó 2014. január 1-jétől módosította a szabályozást, eloszlata a korábbi rendelkezésekkel kapcsolatban alappal felvethető – de az Alkotmánybíróság által

jelen eljárásban az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében foglalt hatáskör-korlátozás miatt nem vizsgálható – alkotmányossági aggályokat.

[74] Fentiek alapján az alkotmányjogi panasz visszautasításának lett volna helye.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [75] Nem értek egyet a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.146/2017/5. számú ítélete megsemmisítésével a következő indokok alapján. Az ügyben eljáró bíróság az önkormányzati adóhatóság döntéseit az akkor hatályos polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 339/A. §-a szerinti törvényességi szempont alapján vizsgálta: azt kellett megítélnie, hogy megfelelnek-e az eljárási (alaki) és az anyagi jogszabályoknak. A bíróság e döntésben értelmezte a Hatv. 52. § 16. pont a) alpontjában foglalt értelmező rendelkezést. A többségi határozat szerint a bírói döntés megsemmisítésének indoka, hogy az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe ütközik e jogértelmezés.
- [76] Álláspontom szerint a határozat indokolása nem az indítvánnyal támadott ítélet (bírói jogalkalmazói aktus) alkotmányossági vizsgálata alapján jut erre a következtetésre, hanem bevonja a – jelen ügy tárgyát nem képező – Kúria azonos tárgyú döntéseit, mintegy összehasonlítja azokkal és vonja le alaptörvény-ellenességet megállapító következtetését.
- [77] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése [kiegészítve az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésével] alapján más eredményre kellett volna jutnia a vizsgálatnak. Jelen ügyben ugyanis az indítványozó által felvetett alkotmányossági kérdés az alapul fekvő jogszabályok [különös tekintettel a már hatályon kívül helyezett Hatv. 52. § 16. pont a) alpontjára] vizsgálatával lett volna megválaszolható. Az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított hatásköreiben eljárva az alkalmazott normákkal összefüggésben felmerült alkotmányossági aggályokat nem kérheti számon a bíróságokon vagy más jogalkalmazó szerveken.
- [78] Különösen igaz ez olyan kérdések megítélése esetében, mint a bírói döntések vizsgálata az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján. A gyakorlat következetes továbbfejlesztése is indokolta volna, hogy az Alkotmánybíróság az indítvánnyal támadott bírói döntést az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján saját diszkriminációs tesztje és ne csupán a különböző szintű bírói jogalkalmazó aktusokat összevetve végezze el.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [79] A többségi határozathoz az Abtv. 66. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a következő különvéleményt csatolom.
- [80] A határozattal nem értek egyet, álláspontom szerint az alkotmányjogi panaszt el kellett volna utasítani.
- [81] A többségi határozat megsemmisíti a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság támadott ítéletét, tekintettel arra, hogy az az Alaptörvény XV. cikkét sérti. A határozat arra a következtetésre jut, hogy a Hatv. indítvánnyal érintett (nem támadott) rendelkezésének a bíróság olyan értelmezést tulajdonított, mely az ingatlan tulajdonosok közötti hátrányos különbségtételhez vezetett.
- [82] Elsősorban leszögezem, hogy véleményem szerint az alkotmányossági problémát nem a bírói döntés, és az abban megjelenő értelmezés okozta, hanem a Hatv.-nek az indítványozó által benyújtott kereset elbírálásakor hatályos 52. § 16. pontja. E rendelkezés határozta meg ugyanis a telek fogalmát oly módon, hogy csak azokat az ingatlanokat vette ki a telek fogalma alól, ezáltal pedig az adófizetési kötelezettség alól is, melyek az ingatlan-nyilvántartásban művelési ág szerint aranykorona-értékkel voltak nyilvántartva. Ehhez képest a tárgyi adóévekben az indítványozó 1 hektár alatti ingatlana aranykorona-érték nélkül, kivett területként volt az ingatlan-

nyilvántartásban nyilvántartva, hiszen az Inytv. 23. § (3) bekezdése 1 hektár méretig hasznosítási módra tekintet nélkül kivett területkénti nyilvántartást írt elő; a Hatv. viszont csak az aranykorona-értékkel nyilvántartott ingatlanokat vette ki a telek fogalmából, így az egyébként ténylegesen mezőgazdasági művelés alatt álló, de 1 hektár alatti területek telekadó szempontjából adókötelesnek minősültek.

- [83] A bíróság a támadott döntésében e rendelkezés alkalmazásával arra a következtetésre jutott, hogy a jogalkotó csak 2014. január 1-jétől kívánta biztosítani a telekadó fizetési kötelezettség alóli mentességet, az azt megelőzően hatályos jogszabályi rendelkezések ezt még nem tették lehetővé.
- [84] Egyetértek ezzel a megállapítással. Anélkül, hogy a bíróság jogalkalmazó és jogértelmező szerepét átvennem, szükségesnek tartom annak hangsúlyozását, hogy az eljáró bíró a hatályos jogszabályok alapján nem tudott másképp dönteni, nem is dönthetett másképp. A bírói döntés megsemmisítését – ahogy a Kúria fogalmazott a KGD 2014.83. számú eseti döntésében – a „korrekciós jogalkotás”, vagyis az sem igazolhatja, hogy a jogalkotó észlelte a hibát, és a Hatv. módosításával 2014. január 1-jétől kiküszöbölte azt. Álláspontom szerint a bíró az eljárás során a tárgyi adóévekre vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazta, ő a hatályos rendelkezések alkalmazásától nem tekinthetett el, és a telekadóra vonatkozó – adott időszakban – hatályos rendelkezések alapján más döntést nem hozhatott.
- [85] A határozat a Hatv. és az Inytv. (esetleges) kollíziójának utólagos jogalkotással való feloldását absztrakt eredeti jogalkotási szándékként értelmezi, és ezt teszi alkalmazandóvá arra a tényállásra, amely még a „korrekciós jogalkotást” megelőzően állt elő, és a feltételezett jogalkotói szándékot kívánja beteljesíteni a bírósági határozat megsemmisítésével. Ez ellentétben áll az Alkotmánybíróságnak a bírósági határozatok felülvizsgálatával kapcsolatban fennálló hatáskörével, végső soron *contra legem* bírósági határozathoz vezet.
- [86] A fentieknek megfelelően az adott ügyben az Abtv.-vel összhangban álló megoldást az jelenthette volna, ha az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. §-a alapján a Hatv.-nek az ügyben alkalmazott, már hatályon kívül helyezett 52. § 16. pontját vettette volna alkotmányossági vizsgálat alá, és – az egyéb törvényi feltételek fennállta esetén – megállapította volna az alaptörvény-ellenességét.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

- [87] A különvéleményhez annak utolsó bekezdése kivételével csatlakozom.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1837/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3032/2019. (II. 13.) AB HATÁROZATA

a Kúria Bfv.I.1735/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.1735/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Ifj. Lomnici Zoltán ügyvéd, Lomnici Ügyvédi Iroda, 1188 Budapest, Bocskai utca 41/b. földszint 3.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.316/2017/12. számú ítélete és a Kúria Bfv.I.1735/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró Gödöllői Járásbíróságnál 2018. február 12-én.
- [2] Az indítványozót a Gödöllői Járásbíróság 2017. március 9-én kelt 5.B.330/2016/64. számú ítéletével bűnösnek mondta ki 5 rendbeli szexuális erőszak bűntettében, melyből 4 rendbeli kísérleti szakaszban maradt [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 197. § (1) bekezdés a) pont] és 1 rendbeli lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont]. Az elsőfokú bíróság az indítványozót 4 év 6 hónapi szabadságvesztésre ítélte, amelyet börtön fokozatban rendelt végrehajtani, valamint 5 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától.
- [3] Az elsőfokú ítéletben szereplő tényállás lényege szerint az indítványozó 2012. szeptember 1. és 2015. július 26. között 5 esetben négy különböző sértett nő otthonába behatolt és őket testi erőszakkal közösülésre próbálta kényszeríteni, de ellenállásuk miatt 4 esetben ez nem sikerült. Az indítványozó ezen túlmenően 2012. július 21-ről július 22-re virradó éjszaka a szűnyogháló és a zárt ablak benyomásával behatolt az egyik sértett házába és onnan a sértett tulajdonát képező 1 db telefont, 1 db testápolót és 1 db rozé bort eltulajdonított. Az indítványozó a lopással 30 000 Ft, a rongálással 15 000 Ft kárt okozott.
- [4] Az elsőfokú bíróság enyhítő körülményként a terhelt javára értékelte a cselekmények elkövetése óta eltelt hosszabb időt, mert a büntetés kiszabásakor már 2 éve állt a büntetőeljárás hatálya alatt, továbbá a beismerő vallomást, a fiatal felnőtt kort és a büntetlen előéletet, valamint azt, hogy az 5 rendbeli szexuális erőszak közül 4 esetben a cselekmény kísérleti szakaszban maradt. Az elsőfokú bíróság súlyosító körülményként a terhelt terhére értékelte a többszörös halmazatot, valamint azt, hogy a terhelt az egyik sértett részére különösen súlyos hátrányt okozott, mert a sértett a cselekmények miatt el is költözött lakóhelyéről (elsőfokú ítélet 9. oldal 3. és 5. bekezdés).
- [5] A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. június 23-án jogerőre emelkedett 2.Bf.316/2017/12. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a büntetést kiszabó részében megváltoztatta és a kiszabott szabadságvesztés tartamát 7 évre, valamint a közügyektől eltiltás tartamát szintén 7 évre súlyosította.
- [6] A másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint az elsőfokú bíróság az enyhítő körülményeket csak részben értékelte megfelelően. A büntetlen előélet a fiatal felnőtt kor mint enyhítő körülmény mellett nem értékelhető,

- ezért azt a másodfokú bíróság nem vette figyelembe. A beismerő vallomást mint enyhítő körülményt a másodfokú bíróság szintén nem vette figyelembe, mivel megállapította, hogy az indítványozó a nyomozati és a bírósági szakban végig tagadta a cselekmény elkövetését és a bűnösségét. A másodfokú bíróság értékelése szerint a cselekmények kísérleti szakban maradásának nyomatéka pedig azért csekély, mert azokban nem a terhelt magatartásának, hanem kizárólag a sértettek kitartó védekezésének és ellenállásának volt döntő szerepe. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a büntetési célok úgy érhetők el, ha az indítványozó büntetését az adott cselekményre irányadó büntetési tétel középértékét elérő tartamú szabadságvesztésre – 7 évre – súlyosítja. A bíróság tekintettel volt arra, hogy ezeket a jelentős tárgyi súlyú cselekményeket sorozatosan, hosszabb időn keresztül valósította meg és a súlyosító körülmények túlsúlyba kerültek (támadott ítélet 7. oldal 2–3. bekezdés).
- [7] A Kúria 2017. november 27-én kelt Bfv.1375/2017/2. számú végzésében az indítványozó felülvizsgálati indítványát elutasította a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 421. § (2) bekezdése alapján mint a törvényben kizártat. A Kúria végzésének indokolása rögzítette, hogy amennyiben a minősítés törvényes és a bíróságok a büntetés kiszabása során egyéb anyagi jogi szabályt nem sértettek meg, akkor a mérlegelési jogkörben, törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke felülvizsgálati eljárásban nem támadható, azaz a büntetés kiszabása során figyelembe vett vagy figyelmen kívül hagyott súlyosító és enyhítő körülmények sem vizsgálhatók felül (támadott végzés 2. oldal 5. bekezdés).
- [8] 2. Az indítványozó jogi képviselője útján az elsőfokú bírósághoz az Abtv. 27. § alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Kúria Bfv.1375/2017/2. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.316/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybírósághoz 2018. március 28-án érkezett. Az indítványozó panaszát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmére alapozta. Az indítványozó álláspontja szerint a Budapest Környéki Törvényszék és a Kúria a bűnösségi körülményeket nem megfelelően értékelte és ezért vele szemben törvénysértően súlyos büntetést szabott ki.
- [9] Az Alkotmánybíróság főtárgyára 2018. április 9-én kelt levelében az indítványozót felhívta panaszának kiegészítésére, mert az nem tartalmazott megfelelő indokolást azzal kapcsolatban, hogy a sérelmezett döntések miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésével.
- [10] Az indítványozó jogi képviselője útján benyújtott, 2018. május 15-én kelt beadványában – határidőn belül – kiegészítette indítványát azzal, hogy álláspontja szerint a Budapest Környéki Törvényszék megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, mert nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog értelmezése tekintetében hivatkozott az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatára és a 6/1998. (III. 11.) AB határozatára. Az indítványozó idézte azt az alkotmánybírósági döntést is, amely szerint „[a]z Alkotmánybíróság akkor tud az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasznak helyt adni, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás hibája olyan mértékű, hogy az az Alaptörvényben biztosított valamely jog sérelmét idézi elő” {3265/2014. (XI. 4.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a Budapest Környéki Törvényszék indokolási kötelezettségét megsértette, amikor a cselekmények kísérleti szakban maradását nem vette figyelembe enyhítő körülményként. Az indítványozó szerint hiányt szenvedett az alkotmányosan elvárt indokolási kötelezettség akkor is, amikor a bíróság a terhelt személyében rejlő társadalomra veszélyesség nagyobb fokát igyekezett érzékeltetni a folytatólagos elkövetés hangsúlyozásával. Az indítvány szerint „a több, nem kellően megalapozott bírói érv együttes hatása is (az alkotmányos értelemben tisztességtelen érvek kvázi eredőjeként) egy összességében Alaptörvény-ellenes, a bírói mérlegelés abszolút alkotmányos korlátját egyértelműen túllépő jogerős határozathoz vezetett, a bírói jogalkalmazás miatti alapjogsérelem súlyos mértékét mutatva” (indítvány-kiegészítés 6. oldal, 2. bekezdés). Az indítványozó mindezen indokok alapján kérte a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

II.

- [12] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. [...]”

III.

- [13] Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tett-e.
- [14] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria támadott végzését az indítványozó és jogi képviselője egyaránt 2017. december 13-án vette át. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó a jogi képviselője útján 2018. február 10-én adta postára. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtották.
- [15] 2. Az alkotmányjogi panasz eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mivel tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [16] 3. Az indítvány megjelölte a támadott bírósági határozatokat (a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.316/2017/12. számú ítélete, a Kúria Bfv.I.1735/2017/2. számú végzése), az alapjogi sérelemre vonatkozó indokolást és kifejezett kérelmet terjesztett elő arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a felsorolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [17] 4. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó terhelt volt, így nemcsak az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultnak, hanem ügyben érintettnek is tekinthető.
- [18] 5. Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az indítványozó a Kúria felülvizsgálati végzése ellen nyújtotta be panaszát és ezt követően további rendes jogorvoslat nem állt rendelkezésére. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.
- [19] 6. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában foglalt, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [20] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [21] Az Alkotmánybíróság ezen feltételek vizsgálata során azt állapította meg, hogy az indítvány felveti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett indokolási kötelezettség körében a bírói döntést befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Tekintettel erre a körülményre az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján – a befogadásról szóló döntés helyett – a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesztett az Alkotmánybíróság tanácsa elé.

IV.

- [22] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [23] 1. Az indítvány szerint a másodfokú bíróság nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás részét képező indokolási kötelezettségének, amikor az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés mértékét jelentős mértékben felemelte – 4 év 6 hónapról 7 évi szabadságvesztésre – az enyhítő és a súlyosító körülményeknek az elsőfokú ítélethez képest eltérő mérlegelése következtében. Az indítványozó

szerint a Kúria nem vette figyelembe a másodfokú ítélet indokolásának megalapozatlansága tekintetében kifejtett érveit és érdemi vizsgálat nélkül elutasította felülvizsgálati kérelmét.

- [24] 2. Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez való jogot a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból bontotta ki. Ennek megfelelően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az alkotmánybírósági következetes gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből azonban nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {legutóbb pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság – a bemutatott elveken túl az indokolási kötelezettség tekintetében – utal továbbá arra, hogy az általa nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által meghatározott jogvédelem szintje. Ennek feltétele, hogy az Alaptörvény ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés, jellemzően az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE). Az Alkotmánybíróság már rögzítette, hogy az EJE 6. cikk 1. bekezdésének első mondata és az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése lényegileg azonosan határozza meg tisztességes eljárás követelményét. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogvédelem szintje tehát nem lehet alacsonyabb az EJEB gyakorlata alapján megállapítható mértéknél {legutóbb pl. 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [65]–[66], 15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [42], 30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [26] Az EJEB álláspontja szerint – az Alkotmánybíróság kifejtett elveivel egyezően – a bírói döntés indokolásának a releváns kérdésekre kell kiterjednie úgy, hogy az érthető legyen a terhelt számára, aki ennek alapján gyakorolhatja jogorvoslati jogát. Az EJEB gyakorlata megköveteli azt is, hogy az indokolás ne legyen automatikus és sablonos {legutóbb pl. *Moreira Ferreira kontra Portugália* (2. sz.) [GC], (19867/12), 2017. július 11, 84. pont}. A fellebbezés elutasításáról hozott bírósági határozat indokolása esetén az EJEB azonban elfogadja azt, hogy a fellebbezési bíróság egyszerűen csak jóváhagyja az alsóbb fokú bíróság határozatának az indokait {legutóbb pl. *Stepanyan kontra Örményország*, [GC], (45081/04), 2009. október 27., 35. pont}.
- [27] 3. Az Alkotmánybíróság mindezen elvek figyelembevételével vizsgálta az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági határozatok indokolásának az indítványozó által támadott azon részét, amely a büntetés kiszabásáról rendelkezik.
- [28] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már rögzítette, hogy bünteteskiszabás alkotmányos vizsgálata milyen körre terjedhet ki. A bünteteskiszabás ugyanis a jogalkotó és a jogalkalmazó közötti feladatmegosztás eredménye. Ennek keretében a jogalkotó feladata, hogy általánosan értékelje az egyes emberi magatartásokat, és az értékelés alapján meghatározza a büntetési tételeket és a büntetések kiszabását meghatározó egyéb általános rendelkezéseket. Ezzel a jogalkotó kereteket ad a bíróságok számára a konkrét büntetés mértékének eldöntéséhez. A bíróságok pedig ezen keretek között, figyelemmel az elkövetett cselekményre és az elkövető személyére, meghatározzák a konkrét esetben alkalmazandó szankciót {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [56]}.
- [29] A büntetés kiszabására vonatkozó indokolás törvényes kereteit egyrészt a büntetőeljárás rendelkezések, másrészt a büntető anyagi jog szabályai jelölik ki. Jelen ügyben az indokolás eljárási főszabályát a régi Be. 258. § (3) bekezdésének e) pontja rögzíti, amely szerint az ítélet és az ügydöntő végzés indokolása összefüggően tartalmazza a bíróság által megállapított tényállás szerinti cselekmény jogi minősítését, a büntetés kiszabása, az intézkedés alkalmazása, illetőleg ezek mellőzése esetén e döntés indokolását az alkalmazott jogszabályok megjelölésével.
- [30] A bünteteskiszabás anyagi jogi kereteire vonatkozó fontosabb törvényi rendelkezéseket jelen ügyben a Btk. rögzíti [így pl. a Btk. 197. § (1) bekezdés a) pont, 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, 80. § (1) és (2) bekezdései, 81. § (1) és (3) bekezdései], továbbá a bírói gyakorlat jelöli ki (pl. az 56. BK vélemény a bünteteskiszabás során értékelhető tényezőkről).

- [31] A büntetéskiszabásnak a Btk.-ban rögzített elvei szerint a büntetést a Btk.-ban meghatározott keretek között, a céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez [Btk. 80. § (1) bekezdés].
- [32] A határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó. A középérték a büntetési tétel alsó és felső határa összegének fele [Btk. 80. § (2) bekezdés].
- [33] A támadott másodfokú határozat indokolása tekintetében az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által rögzített középértéket – 7 év – vette figyelembe, de kizárólag a fiatal felnőtt-kort tekintette enyhítő körülménynek, ezért az elsőfokú ítéletben foglalt enyhítő körülmények számának jelentős mértékű csökkenése miatt a súlyosító körülmények túlsúlyba kerültek. A másodfokú bíróság ennek következtében emelte fel a terhelt büntetését a kiszabható halmazati büntetés középértékét jelentő 7 évi szabadságvesztésre. A másodfokú bíróság a súlyosító és enyhítő körülmények mérlegelésekor a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56. BK vélemény szerint járt el. A bírói gyakorlat a büntetés kiszabása során következetesen alkalmazza az 56. BK véleményben foglaltakat.
- [34] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a másodfokú bíróság eleget tett az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezett indokolási kötelezettségének. A másodfokú bíróság ítéletében a büntetéskiszabás tekintetében rögzítette a releváns kérdéseket, vagyis a halmazati büntetés középértékét és az enyhítő és súlyosító körülményekre vonatkozó mérlegelését. A bíróság az enyhítő körülmények mellőzését – így a büntetlen előélet, a beismerő vallomás, valamint négy bűncselekmény kísérleti szakban maradása – részletesen és egyértelműen indokolta.
- [35] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy a Kúriának a felülvizsgálati indítványt elutasító végzése terjedelmében ugyan rövid indokolást tartalmaz, de a döntés szempontjából releváns kérdésre – a felülvizsgálat akadályára – a törvényi rendelkezések megjelölésével kiter és megjelöli az elutasítás indokát. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – tekintettel az EJEB gyakorlatára is – az elutasító tartalmú felülvizsgálati határozat indokolása tekintetében általában nem tekinthető az indokolási kötelezettség megsértésének, ha a Kúria egyetértése esetén részleteiben nem reagál a támadott jogerős bírósági határozat minden indokára, hanem csak összefoglalóan rögzíti, hogy felülvizsgálatnak milyen okokból nincs helye.
- [36] Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria a döntésének szempontjából releváns kérdést megfelelően indokolta, mert rögzítette, hogy vizsgálatának eredményeként nem talált olyan körülményt, amely az ügyben törvénysértő büntetést eredményezett volna, így a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke a felülvizsgálati eljárásban nem támadható, továbbá az enyhítő és súlyosító körülmények sem vizsgálhatók felül.
- [37] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a Kúria támadott végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összhangban áll, ennek következtében az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2019. február 5.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/590/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3033/2019. (II. 13.) AB HATÁROZATA

a Kúria Kfv.V.35.127/2018/4. számú ítélete, valamint a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.039/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.127/2018/4. számú ítélete, valamint a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.039/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény 2014. szeptember 30-án hatályba lépett 12/D. §
 - (2) bekezdésének „– a kötelezettség eredeti esedékessége napjára vonatkozó hatállyal – az adószámlán” kitétele és „A különadó-kötelezettséget és az átalányközteher-kötelezettséget az adóhatóság ugyanazon az adószámlán tartja nyilván.” mondata;
 - (3) bekezdése *b)* pontjának „15” százalékos mértéket meghatározó része;
 - (7) bekezdésének „A magánszemély a módosuló kötelezettségeivel kapcsolatban külön késedelmi kamatra nem jogosult.” és „A kérelem nem érinti továbbá a magánszemély 11. § (3) bekezdés *c)* pontja szerinti jogosultságait.” mondatai;
 - (9) bekezdése,
 - (11) bekezdésének „ellenőrzés keretében” kitétele, valamint az „akkor is, ha az érintett bevallás vonatkozásában korábban már ellenőrzéssel lezárt időszakot eredményező vizsgálatot végzett” mondatrésze
 alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének *c)* és *d)* pontjai, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLL törvény (a továbbiakban Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg „a Kúriának a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.039/2017/4. számú ítéletét hatályában fenntartó Kfv.V.35.127/2018/4. számú ítéletének, valamint hatályában fenntartott 5.K.27.039/2017/4. számú Közigazgatási és Munkaügyi Bírósági ítélet alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat”, mivel a határozatok sértik Magyarország Alaptörvénye I. cikk (3) bekezdését, II. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt tisztességes bírósági eljárásról és jogorvoslathoz fűződő jogot. A közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletével kapcsolatban utalt az Alkotmánybíróság korábbi végzésére, amely az ítélet ellen korábban benyújtott alkotmányjogi panaszát – a felülvizsgálati eljárásra tekintettel – visszautasította.
- [2] Kérte azt is az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének *c)* pontja és az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény (a továbbiakban: Eptv.) 2014. szeptember 30-án hatályba lépett 12/D. §
 - (2) bekezdésének „– a kötelezettség eredeti esedékessége napjára vonatkozó hatállyal – az adószámlán” kitétele és „A különadó-kötelezettséget és az átalányközteher-kötelezettséget az adóhatóság ugyanazon az adószámlán tartja nyilván.” mondata;
 - (3) bekezdése *b)* pontjának „15” százalékos mértéket meghatározó része;

- (7) bekezdésének „A magánszemély a módosuló kötelezettségévei kapcsolatban külön késedelmi kamatra nem jogosult.” és „A kérelem nem érinti továbbá a magánszemély 11. § (3) bekezdés c) pontja szerinti jogosultságait.” mondatai;
 - (9) bekezdése,
 - (11) bekezdésének „ellenőrzés keretében” kitétele, valamint az „akkor is, ha az érintett bevallás vonatkozásában korábban már ellenőrzéssel lezárt időszakot eredményező vizsgálatot végzett” mondatrésze alaptörvényellenességét az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltóság védelméhez való jog sérelme miatt és semmisítse meg azokat.
- [3] Javasolta, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból vizsgálja meg az Egptv. 12/D. §-ának hivatkozott rendelkezései nemzetközi szerződésbe ütközését is.
- [4] Az Alkotmánybíróság a viszonylag nagy terjedelmű indítványt a tartalma alapján bírálta el.
- [5] 1.1. Az indítványra okot adó ügyben a 2011. augusztus 15. napjával megszűnt jogviszonya utáni kifizetéseknél az indítványozót terhelő végkielégítési különadó, később átalányközteher-kötelezettség és ezek mikénti bevallása, a közterhek levonása, megfizetése, önellenőrzése, az adóhatóság eljárása (kizárása, kijelölése) volt vitatott. A jelen alkotmányjogi panasszal érintett bírósági ítéletet a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság új eljárásban, azt követően hozta, hogy a Kúria az alperes adóhatóság felülvizsgálati kérelmét befogadta, érdemben elbírálta. A Kúria a Kfv.I.35.162/2016/5. számú végzésével a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság korábbi, közigazgatási perben hozott (a 5.K.27.190/2015/7. számú végzéssel kijavított) 5.K.27.190/2015/6. számú ítéletét – amely az első- és másodfokú adóhatóság határozatait hatályon kívül helyezte és az elsőfokú adóhatóságot új eljárásra utasította – hatályon kívül helyezte és a bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasította. A Kúria a végzésben az új eljárás lefolytatására utasításokat adott a bíróságnak.
- [6] A Kúria által hatályon kívül helyezett korábbi bírósági ítéletnek az indokolása azt állapította meg az adóhatósági eljárással kapcsolatban, hogy:
- nem volt az illetékes igazgatóság vezetője részéről olyan bejelentés, amely az elfogultságot mint szubjektív indokot megállapíthatóvá tette volna, ekként az illetékes adóigazgatóság kizárása jogsabálysértő volt;
 - a kijelölő végzés joghatályos közlése sem történt meg addig, amíg a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Adóigazgatóság elkezdte az eljárását, közlés hiányában pedig a joghatás sem következhetett be;
 - a kijelölt szervezeti egység nem a megindult és már folyamatban lévő eljárást folytatta, hanem helyette egy teljesen más eljárást kezdett meg.
- [7] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság, semmisségi ok miatt, hatályon kívül helyezte a közigazgatási határozatot, az ügy további érdemi vizsgálatába, a határozat tartalmi felülvizsgálatába pedig nem bocsátkozott, figyelemmel arra, hogy a semmisség mint súlyos eljárási hiba, tartalmilag felülvizsgálhatatlanná tette a határozatot.
- [8] A jogerős ítélet ellen az alperes adóhatóság felülvizsgálati kérelemmel élt.
- [9] A Kúria a Kfv.I.35.162/2016/5. számú végzésével a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, és új határozat hozatalára utasította.
- [10] A Kúria a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálata keretében arra jutott, hogy az illetékes igazgatóság igazgatója – ha megkésve is, de – elfogultságot jelentett be. A kijelölt megyei adóigazgatóság valamennyi, az indítványozó önellenőrzésével kapcsolatos ügyre kijelölést kapott. A kijelölő végzéssel a megyei adóigazgatóságnak beállt az eljárási kötelezettsége, függetlenül attól, hogy a kizárásról és kijelölésről készített végzést az ügyféllel közölték-e addig. A Kúria szerint továbbá nincs a hatóságnak automatikus kiutalási kötelezettsége, mert élhet az ellenőrzés jogával az adott ellenőrzési fajta elrendelésével. A Kúria a végzése [30] pontjában arra utasította az elsőfokú bíróságot, hogy érdemben vizsgálja: a benyújtott önellenőrzéssel helyesbített 2011. évi adózással összefüggésben van-e a 2014. szeptember 30. napjától hatályos egyes törvényeknek a költségvetési tervezéssel, valamint a pénzüpiaci és a közüzemi szolgáltatások hatékonyabb nyújtásával összefüggő módosításáról szóló 2014. évi XXXIX. törvény 37. §-án alapuló átalányközteher fizetési kötelezettsége az indítványozónak. Az alkotmányjogi panasz szerint „ez a rendelkezés kizárta azt, hogy új eljárásban vizsgálni lehessen a bevallás benyújtása és az ellenőrzés elrendelése közötti időszakban a hatáskör gyakorlási kötelezettség mulasztását” és így az indítványozó ezzel kapcsolatos jogorvoslati lehetőséget.
- [11] A Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az új eljárásban meghozott, a jelen alkotmányjogi panasszal érintett, 5.K.27.039/2017/4. számú jogerős ítéletével az indítványozó kereseti kérelmét elutasította. A megismételt eljárásban hozott jogerős ítélet a kereseti kérelemben szereplő egyes, a korábbi eljárásban vitássá tett eljárási jog-

szabálysértések vonatkozásában nem tartalmaz érvelést, kizárólag a kiegészítő ellenőrzés elrendelésével, illetőleg a nyilatkozattételre felhívást érintő elírásokkal foglalkozik.

- [12] Az alkotmányjogi panasz szerint az ítélet az indítványozó által felhívott egyes, a semmisségi okok körébe eső jogszabálysértésekkel kapcsolatban utal ugyan egyfajta bírói álláspontra, ám kizárólag olyan formában: az ítélet tényállási részében a Kúria Kfv.I.35.162/2016/5. számú végzését összefoglalja, nagyrészt a jogszabályi megjelölések nélkül; hivatkozik továbbá arra, hogy a Kúria e jogszabálysértéseket végzésében érdemben elbíráltta.
- [13] Az ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt. A Kúria az ítéletet hatályában fenntartotta (Kfv.V.35.127/2018/4.).
- [14] 1.2. A panasz lényeges tartalma szerint a bírósági ítélet indokolásának tartalmaznia kell azt, hogy a felperes kereseti kérelmében előadott egyes jogalapokról, megjelölt jogszabálysértésekről mi volt a bíróság tényeken és jogszabályon nyugvó álláspontja. A 2018. január 1-jével hatályba lépő új polgári perrendtartás a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény érvényesíthetőségének előfeltételeként szabja, hogy a közigazgatási ügyben eljáró bíróság a jogsértést megállapítsa. Márpedig olyan jogsértést is elkövethet a közigazgatási szerv, amely közigazgatási határozat hatályon kívül helyezésére nem vezethet. Közigazgatási perben így egyértelműen kimunkált, jogszabálysértésre utaló felperesi előadás alapján nincs olyan kérdés, amelyről a bíróságnak indokolt módon ne kellene határoznia, márpedig a jelen ügyben ez történt. Az, hogy a jogerős ítélet bizonyos felperesi előadásokra, jogszabálysértésekre ki sem tér, sérti a tisztességes eljáráshoz, illetőleg jogorvoslathoz fűződő jogot. Másrészt a kiegészítő ellenőrzést és a nyilatkozattételre felhívást annak körében sérelmezi az indítványozó, hogy több más jogszabálysértéssel együtt véleménye szerint ez is mutatja: a hatóság által hozott döntések indokolásának valótlanlansága, a sorozatos elírások, tévedések hallgatások, helytelen jogszabályi hivatkozások mennyisége és a hibák jellege az eljárás szabályszerűsége ügyféli kontrollálásának, az ügyféli jogok gyakorlásának akadálya. Ezekkel összefüggésben az ítélet nem tartalmazott indokolást, a bíróság így ezzel is megsértette a tisztességes eljáráshoz, a hatékony jogorvoslathoz való jogot.
- [15] 1.3. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság ítélete a tisztességes eljáráshoz való jogot, a tulajdonhoz való jogot, az alapjogok törvényhez kötött és a szükséges mértéket túl nem lépő korlátozásának követelményét [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése], az egyenlő bánásmód követelményét és az indokolatlan megkülönböztetés tilalmát is sértette, amikor az Egptv. 12/D. § (7) bekezdésére hivatkozással azt állapította meg, hogy késedelmi kamatra az indítványozó nem volt jogosult.
- [16] 1.4. Az alkotmányjogi panasz indítványt tartalmaz az alkalmazott jogszabály (a 12/D. § rendelkező részben megjelölt szövegrészei) alaptörvény-ellenességét illetően is, az Alaptörvény II. cikke (az emberi méltóság védelméhez való jog) sérelmére hivatkozva. Utal arra is, hogy az Alkotmánybíróságnak hivatalból kellene vizsgálnia e szabályok nemzetközi szerződésbe ütközését.

II.

- [17] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. [...]”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához. [...]”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. [...]"

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. [...]"

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. [...]"

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti."

[18] 2. Az Egptv. érintett rendelkezései:

„12/D. § (2) Az állami adóhatóság az (1) bekezdés szerinti kérelem alapján az (1) bekezdésben meghatározott jövedelem után a 98 százalékos adómértékkel megállapított különadó-kötelezettség és az ahhoz kapcsolódóan megállapított jogkövetkezmény helyett – a kötelezettség eredeti esedékessége napjára vonatkozó hatállyal – az adószámlán átalányközteher-kötelezettséget állapít meg. Az átalányközteher-kötelezettség a különadó alapja vagy annak arányos részei után a (3) vagy a (4) bekezdés, vagy a (3) és a (4) bekezdés szerinti mérték alkalmazásával meghatározott összeg. A különadó-kötelezettséget és az átalányközteher-kötelezettséget az adóhatóság ugyanazon az adószámlán tartja nyilván.

(3) Ha a 98 százalékos adómértékkel a különadót

- a) a 2010. adóévre kellett megállapítani, 40 százalék,
- b) a 2011. adóévre kellett megállapítani, 15 százalék,
- c) a 2012. adóévre kellett megállapítani, 20 százalék,
- d) a 2013. adóévre kellett megállapítani, 25 százalék

az átalányközteher mértéke, feltéve, hogy a magánszemély kizárólag jogszabály rendelkezése alapján, a jogszabályban meghatározott legkisebb mértéket meg nem haladó értékben szerzett (a továbbiakban az e feltételeknek megfelelő bevétel: jogszabály alapján megszerzettnek minősülő bevétel) a 9. § (2) bekezdése szerinti adóalapba tartozó bevételt. [...]"

(7) A magánszemély a módosuló kötelezettségével kapcsolatban külön késedelmi kamatra nem jogosult. A magánszemély (1) bekezdés szerinti kérelme nem érinti a 2013. december 31-ét megelőzően hatályos rendelkezés szerint 98 százalékos mértékkel adóztatható jövedelemmel összefüggő, kifizetőt terhelő adókötelezettséget. A kérelem nem érinti továbbá a magánszemély 11. § (3) bekezdés c) pontja szerinti jogosultságait. [...]"

(9) E § nem alkalmazható, ha a magánszemély hazai vagy nemzetközi jogorvoslati fórum döntése alapján kártérítésre jogosulttá vált. Amennyiben a jogorvoslat folyamatban van, az adóhatóság az e § szerinti eljárást csak abban az esetben indítja meg, ha a magánszemély a kérelmében nyilatkozik arról, hogy a jogorvoslati kezdeményezést visszavonta, és az ezt igazoló iratokat a kérelemhez csatolja.

[...]"

(11) Amennyiben a magánszemély a 98 százalékos adómértékkel megállapított adókötelezettségét az adóbevallásban e § hatálybalépését megelőzően már csökkentette, illetve a különbözetet visszaigényelte (ide nem értve azt az esetet, ha a visszaigénylésre azért került sor, mert nem állt fenn különadó-fizetési kötelezettség), az adóhatóság ellenőrzés keretében hivatalból állapítja meg az átalányközteher-kötelezettséget, akkor is, ha az érintett bevallás vonatkozásában korábban már ellenőrzéssel lezárt időszakot eredményező vizsgálatot végzett."

III.

[19] 1. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Ügyrend

31. § (6) bekezdése azonban lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé.
- [20] A panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek.
- [21] Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést és törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozó indokát adta az eljárás megindításának, kifejtette az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jogok sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], indokolta továbbá azt is, hogy a támadott bírói döntés és törvényi rendelkezés miatt ellentétes az Alaptörvény általa felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntés és törvényi rendelkezés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [22] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegeléssel állapítja meg, hogy az indítványozó teljesítette-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, így különösen az Abtv. 26–27. §-ai szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. §-ai szerinti feltételeket.
- [23] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság külön vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27 §-a alapján benyújtott panasz megfelel-e az Abtv. 29. §-ának.
- [24] 2.1. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12] és 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; megerősítette: 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ekként a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel {3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14], 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16], 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [41]}. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíró, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végző soron a Kúria feladata {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}. Mindezt kiegészítik a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban megállapítottak, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (Indokolás [89]).
- [25] A történeti tényállás, a hatósági eljárások és pertörténet részletes ismertetése alapján az indítványozó szerint a végkielégítési különadójának önellenőrzésével kapcsolatos adóhatósági eljárást felülvizsgáló bírósági eljárás és a Kúria eljárása azért alaptörvény-ellenes a felhívott alaptörvényi szabályok fényében, mert – a megismételt eljárásban a Kúria utasításait végrehajtva – a bíróság érdemben már nem foglalkozott azokkal az indítványozói kifogásokkal, amelyek az adóhatóság szerinte semmisséget okozó egyes eljárási szabálytalanságaira vonatkoztak.
- [26] Az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés a panasz alapján a bírói döntéssel kapcsolatban az, hogy ha a megismételt eljárásban a bíróság a Kúria utasításait végrehajtva csupán utal a kúriai döntésben foglaltakra,

akkor az az indokolási kötelezettség teljesítése szempontjából a tisztességes bírósági tárgyaláshoz és a jogorvoslathoz való jog tükrében az Alaptörvénnyel összhangban áll-e. (Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény egyéb szabályai állított sérelmét illetően – az összefüggés hiánya miatt – a befogadásnak nem állnak fenn a feltételei.)

- [27] 2.2. Az Alkotmánybíróság a végkielégítési különadót több határozatban vizsgálta. A 3146/2016. (VII. 22.) AB határozat az Egptv. 12/D. § (4) és (7) bekezdései elleni bírói kezdeményezést bírálta el. A 3165/2015. (VII. 24.) AB végzés az Egptv. 12/D. § (9) bekezdése elleni alkotmányjogi panaszról szól. A 3076/2015. (IV. 23.) AB végzés az Egptv. 12/D. § (7) bekezdésének első mondata elleni alkotmányjogi panaszról döntött (98%-os különadó visszatérítéséhez kapcsolódó késedelmi kamat). A végkielégítési különadó és az emberi méltóság védelméhez való jog egyes összefüggéseiről a 37/2011. (V. 10.) AB határozat tartalmaz megállapításokat. Ez utóbbi megállapítja, hogy a különadónak a 2010-es adóévre és azt követő évekre fenntartásáról a törvényhozó rendelkezhet. Az alkotmánybírósági határozatokat követően a végkielégítési különadó eredeti szabályai többször módosultak. Az adó időbeli hatálya, mértéke és az adó alapja az adózókra kedvezőbb irányba változott. Az indítványozót a módosított, kedvezőbb szabályok alapján a 2011-es, az adó bevezetését követő adóévben terhelte végkielégítési különadó.
- [28] Figyelemmel a korábbi alkotmánybírósági határozatokra, az alkotmányjogi panasz az Egptv. 12/D. § egyes szövegrészeit illetően nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az emberi méltóság védelméhez való joggal kapcsolatban. Ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszt az Alkotmánybíróság visszautasította.

IV.

- [29] A bírói döntés alaptörvény-ellenességét állító indítvány nem megalapozott.
- [30] 1. A közigazgatási bíraskodás célja a jog feltétlen és egyenlő érvényesülésének biztosítása annak elbírálása útján, hogy a megtámadott közigazgatási cselekmény a fennálló jognak megfelel-e. Magában foglalja a személyek jogszabály által biztosított közjogi (közigazgatási) alanyi jogainak védelmét a hatóságok tévedésével vagy visszaéléseivel szemben, és a tárgyi jogrend védelmét is. Ezekben az ügyekben a bíróság hatásköre mind a tény-, mind a jogkérdés elbírálására kiterjed. Fontos elvi kérdése a közigazgatási bíraskodásnak, hogy a bíróság ítéletei milyen hatással bírnak. A bíróságok ítéletei *inter partes* bírnak érvénnyel, vagyis a felek közt kötelezők. Ez azt jelenti, hogy a közigazgatási bíróságok ítéletei a közigazgatási hatóságokat a konkrét esetben kötik.
- [31] A bíróság határozata a megismételt eljárásban és a közigazgatási cselekmény megvalósítása során köti az eljáró közigazgatási szerveket. A közigazgatási szervet a jogerős bírósági ítélet rendelkezései és indokolása is köti, annak tartalmát a megismételt eljárás és a határozathozatal során köteles figyelembe venni, a megismételt eljárás és a döntéshozatal során annak megfelelően kell eljárnia.
- [32] A bírók függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A törvényi szabályozás természete szerint elvont, általános, melyből a bíró le tudja vonni az egyedi ügyben a következményeket az ítéletében. Azt mondja ki a bíró, hogy mi az egyedi ügyben a jogos, és hogy történt-e jogsérelem a vitatott ügyben, vagy sem. Az egyedi határozatok felett, amelyeket a bíró a jogszabályok szabad mérlegelésével, valamint meggyőződése alapján hozott, kizárólag belső szakmai kontroll gyakorolható. E szakmai kontroll a jogorvoslati eljárás.
- [33] A jogorvoslati eljárás bírói tevékenység, amelynek során a bírósági szervezet belső függetlenségének biztosításával az első fokon eljáró bíróság határozatát másik, a bírósági szervezeten belül magasabb szintű bíróság felülvizsgálhatja. A jogorvoslati eljárás nem teremt alá-fölé rendeltséget a bíróságok között, tárgya egy újabb eljárás kapcsán az igazságszolgáltatási funkció kiteljesedése. A másodfokú eljárás önálló eljárás, az ügy felülvizsgálatát és új határozat meghozatalát jelenti.
- [34] 2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó konkrét ügyben a megismételt eljárásban a bíróság érdemben vizsgálta az adóhatóság határozatát és eljárását. A megismételt eljáráshoz vezető kúriai döntés a bíróságot érdemi eljárásra utasította, ennek nem látta akadályát, semmisségi okot nem észlelt. A bíróságnak a kúriai döntés alapján kellett eljárnia a megismételt eljárásban. Az alperes adóhatóság felülvizsgálati kérelmére a Kúria vizsgálta a bíróságnak a határozat semmisségére vonatkozó döntését. A jelen esetben a megismételt eljárásban az ítélező

bíró a Kúria döntését elfogadva járt el az indítványozó által a korábbi eljárásban vitássá tett eljárási jogszabálysértések vonatkozásában. Átvette ítéletébe a Kúria döntését és a Kúria utasításai szerint járt el, amikor most már érdemben vizsgálta az adóhatóság határozatát. Ez nem azt jelenti, hogy a Kúria végzése kizárta az indítványozó jogorvoslati lehetőségét, mint ahogyan azt a panasz állítja, hanem azt jelenti, hogy a Kúria és a megismételt eljárásban most már a bíróság szerint sem volt akadálya a közigazgatási határozat érdemi felülvizsgálatának. Nem állapítható meg az alkotmányjogi panaszban kifejtett érvek alapján az, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt tisztességes bírósági tárgyaláshoz és jogorvoslathoz fűződő joga sérült volna az indokolási kötelezettség teljesítése szempontjából.

- [35] 3. Az Egptv. 8–12/F. §-ait 2008. július 26-tól hatályon kívül helyezte az egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények módosításáról, valamint a bevándorlási különadóról szóló 2018. évi XLI. törvény 42. §-a. A törvény 41. §-a szerint az Egptv. 12/G. §-sal egészül ki, ennek értelmében az Egptv. 8–12. §-át (a különadó szabályait) nem kell alkalmazni a 2018. január 1-jétől megszerzett jövedelmekre. Az Alkotmánybíróság az indítványban kifejtett érvek alapján nem látott okot arra, hogy hivatalból vizsgálja meg az Egptv. 12/D. §-ának hivatkozott rendelkezései nemzetközi szerződésbe ütközését.

Budapest, 2019. február 5.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1486/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3034/2019. (II. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.30.299/2018/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Czövek és Deme Ügyvédi Iroda, 1101 Budapest, Kőbányai út 43. C. épület, földszint 1., eljáró ügyvéd: dr. Deme János ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.30.299/2018/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdését, T) cikkének (1)–(2) bekezdéseit, XXIV. cikkének (1) bekezdését, XXVIII. cikkének (1) bekezdését, valamint a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét.
- [2] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az eljárásának befejezéséig a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.30.299/2018/10. számú ítélete és a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (továbbiakban: BMH, vagy hatóság) 106-2-17533/5/2017-M számú közigazgatási határozata végrehajtását „függessze fel”, annak érdekében, hogy az indítványozó oltalmazotti jogait – így a külföldre utazás jogát – gyakorolni tudja.
- [3] 1.1. A BMH és a bíróság által megküldött iratok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [4] 1.2. Az indítványozó első alkalommal – más néven és libanoni állampolgárként – 2001. augusztus 16-án nyújtott be menekültkénti elismerés iránti kérelmet, amelyet a hatóság, majd a felülvizsgálat során a Fővárosi Bíróság is elutasított. Az indítványozót 2003. február 25-én túltartózkodás miatt előállították majd a hatóság határozatával kiutasította Magyarország területéről és vele szemben 9 évig tartó beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el.
- [5] Az indítványozó második alkalommal – ismét eltérő néven ezúttal szíriai állampolgárként – 2007. szeptember 5-én terjesztett elő menekültkénti elismerés iránti kérelmet, amelyet a hatóság elutasított és megállapította, hogy a visszaküldés tilalma nem áll fenn. A Fővárosi Bíróság az indítványozó felülvizsgálati kérelmét elutasította.
- [6] Az indítványozó harmadik alkalommal 2012. július 4. napján nyújtott be elismerési kérelmet. A hatóság 2012. október 8-án kelt határozatával a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (továbbiakban: Met.) 61. § c) pontja alapján – figyelembe véve Szíria egész területének rossz biztonsági helyzetét – az indítványozót oltalmazottként elismerte.
- [7] 1.3. A BMH 2017. november 9-én Debrecenben kelt – a BMH főigazgatójának nevében és megbízásából a BMH menekültügyi igazgatója által aláírt – 106-2-117533/1/2017-M számon hozott végzésével hivatalból eljárást indított az indítványozó státuszának felülvizsgálatára és 2017. december 1. napjára személyes meghallgatását rendelte el Budapesten, a BMH Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatóság Menekültügyi Osztályán.
- [8] A Debrecenben 2017. december 1-jén a BMH Észak-alföldi Regionális Igazgatóság Menekültügyi Igazgatóságának hivatali helyiségében 106-2-17533/3/2017-M számon felvett, az indítványozó és a tolmács által is aláírt jegyzőkönyv tanúsága szerint az indítványozó és az arab nyelvi tolmács a hivatalból elrendelt státusz-felülvizsgálati eljárásban „távtolmácsolás útján” vettek részt.

- [9] A BMH Debrecenben 2017. december 29-én kelt 106-2-17533/5/2017-M számú – a főigazgató nevében és megbízásából a menekültügyi igazgató által aláírt – határozatával az indítványozó elismerés iránti kérelmét mind a menekültkénti, mind az oltalmazottkénti elismerés tárgyában elutasította, egyúttal megállapította, hogy az indítványozó tekintetében a visszaküldés tilalma fennáll és őt befogadottként elismerte. A hatóság határozatában megállapította, hogy az indítványozót 2013-ban a Pesti Központi Kerületi Bíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 368. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) pontja szerint minősülő csoportosan elkövetett önbíráskodás miatt jogerős ítéletével két év börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását négy évre felfüggesztette. Mivel a szóban forgó bűncselekmény büntetési tételének felső határa az öt évet meghaladja, ezért a hatóság álláspontja szerint a Met. 8. § (1) és (2) bekezdései, 11. §-ának (3) bekezdése, és 15. §-ának *ab*) alpontja alapján az indítványozóval szemben – túl azon, hogy a menekültkénti elismerésének jogszabályi feltételei továbbra sem igazolhatók –, törvényi kizáró ok áll fenn mind a menekültkénti, mind az oltalmazottkénti elismerést illetően, oltalmazottkénti elismerését pedig a Met. 18. §-ának (2) bekezdés g) pontja alapján vissza kell vonni.
- [10] A BMH Észak-alföldi Regionális Igazgatóság Menekültügyi Osztálya Debrecenben, 2017. december 14-én kelt – magyar és angol nyelvű, személyes megjelenésre felhívó – levelében arról tájékoztatta az indítványozót, hogy az ügyében született döntés kihirdetésére 2018. január 3-án, Budapesten, a BMH Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága Menekültügyi Osztályának hivatali helyiségében kerül sor.
- [11] A BMH Észak-alföldi Regionális Igazgatóság Menekültügyi Osztálya Debrecenben 2018. január hó 3-án elrendelte a határozatnak hirdetményi úton – a Budapesti és Pest Megyei Igazgatóságon – történő közzétételét, tekintettel arra, hogy az indítványozó az értesítés átvételét követően a döntés hirdetésén nem jelent meg.
- [12] 1.4. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 3. K.30.299/2018/10. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A menekültkénti elismerés tárgyában a bíróság megállapította, hogy a BMH korábban már vizsgálta és elutasította az indítványozó erre vonatkozó kérelmét, mert azt nem találta megalapozottnak. A bíróság megállapítása szerint egyrészt az indítványozó e korábbi döntésekkel szemben jogorvoslattal nem élt és a tárgyi ügyben sem hivatkozott olyan tényre, vagy körülményre, amely utóbb a menekültkénti elismerését megalapozhatta volna, másrészt az indítványozó keresetében lényegében csak az oltalmazotti elismerésre vonatkozó hatósági döntést támadta. A bíróság ítéleti indokolásban rögzített álláspontja szerint a Met. 15. §-ának *ab*) alpontja alapján nem lehet oltalmazottként elismerni azt a külföldit, akiről megalapozottan feltételezhető, hogy olyan bűncselekményt követett el, amelyre a magyar jog ötévi, vagy azt meghaladó szabadságvesztés büntetés kiszabását rendeli, ezért a bíróság e rendelkezéssel kapcsolatban helyállónak tartotta azt a hatósági jogértelmezést, miszerint akit a bíróság jogerősen (már) elítélt, nyilvánvalóan nem kerülhet kedvezőbb helyzetbe annál, mint akiről ez még csak feltételezhető. Azzal az indítványozói hivatkozással kapcsolatban pedig, hogy ügyében – állandó tartózkodási helyét figyelembe véve – nem a megfelelő illetékességgel rendelkező hatósági szerv járt el, a bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy ez, bár kétségkívül súlyos eljárási hiba volt, de nem indokolta semmisség megállapítását, vagy a határozat hatályon kívül helyezését. A bíróság e döntését azzal indokolta, hogy a tagállamok menekültügyi eljárásának követelményeit meghatározó ún. Eljárási irányelv (az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 2013/32/EU irányelve, továbbiakban: Eljárási irányelv) 31. cikke szerint – összhangban az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkében foglaltakkal – a tagállamoknak biztosítani kell, hogy a kérelmezők ügye a lehető legrövidebb időn belül véglegesen lezáruljon, márpedig a hatályon kívül helyezés, vagy a semmisség megállapítása következtében lefolytatandó új eljárás miatti időkéselem okán az indítványozó státuszát illetően e bizonytalan helyzet nyilvánvalóan bekövetkezett volna.
- [13] 1.5. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2018. május 22-én hozott 3.K.30.299/2018/14. számú végzésével a támadott ítélet végrehajtását – az Alkotmánybíróság eljárására tekintettel, annak befejezéséig – felfüggesztette.
- [14] 2. Az indítványozó – nem az ügy érdemére, hanem az eljáró közigazgatási hatóság illetékességének hiányára alapított – alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében arra hivatkozott, hogy a támadott ítélet sérti az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdését, T) cikkének (1)–(2) bekezdéseit, XXIV. cikkének (1) bekezdését, XXVIII. cikkének (1) bekezdését, valamint a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét. Az R) cikk (2) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét arra hivatkozva állította az indítványozó, hogy a bíróság figyelmen

kívül hagyta azt a tényt, miszerint az oltalmazotti státusz felülvizsgálata iránti eljárást a BMH Észak-alföldi Regionális Igazgatóság Menekültügyi Osztálya folytatta le és ez a szerv hozta meg a támadott 106-2-17533/5/2017-M számú közigazgatási határozatot annak ellenére, hogy az indítványozó lakóhelye Budapesten volt. Mivel a közigazgatási eljárás időpontjában hatályban volt, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 21. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint az ügyben a hatóság illetékességét az indítványozó lakóhelye határozta meg, ezért a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatalról szóló 361/2016. (XI. 29.) Korm. rendelet 1. számú melléklete alapján az indítványozó ügyében a BMH Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága lett volna az illetékes, nem pedig a határozatot hozó szerv, amelynek illetékessége Hajdú-Bihar megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Jász-Nagykun-Szolnok megye területére terjed ki. Az indítványozói álláspont szerint a támadott ítélet azért alaptörvény-ellenes, mert a Ket. 121. § (1) bekezdés b) pontja alapján a BMH határozata mérlegelést nem tűrően semmisnek minősül, amelynek következményeit azonban a bíróság nem vonta le.

- [15] Az indítványozói hivatkozás szerint a bírói döntés sértette továbbá az Alaptörvény T) cikk (1)–(2) bekezdéseit, valamint XXIV. cikkének (1) bekezdését azzal, hogy a bíróság a kötelezően alkalmazandó Ket. rendelkezései helyett, döntését az Eljárási irányelv 31. cikk (2) bekezdésére alapozta, amely irányelv egyrészt elvben nem alkalmazandó közvetlenül, másrészt a bíróság azt sem vette figyelembe, hogy még az Eljárási irányelv 45. cikk (3) bekezdése is tartalmazza az eljáró hatóság illetékességére vonatkozó előírást.
- [16] Végül az indítványozó – a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra is hivatkozva – állította, hogy a támadott bírói döntés sértette az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét azzal, hogy a bíróság – bár észlelte az illetékességi szabály megsértését – nem semmisítette meg a közigazgatási határozatot, hanem a törvény szövegével ellentétes mérlegelésbe bocsátkozott.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [18] 3.1. Az indítványozó a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét 2018. április 9-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2018. május 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó alaptörvényi és törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikkének (1) bekezdésében biztosított jog sérelmének lényegét, valamint kifejezett kérelmet a támadott ítélet megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [19] Megállapította ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdése, T) cikkének (1)–(2) bekezdései, 26. cikkének (1) bekezdése és 28. cikke nem tartalmazzak az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [20] 3.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem – egyéb feltételek mellett – akkor tekinthető határozottnak, ha tartalmazza annak indokolását, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [21] Jelen ügyben az iratok tanúsága szerint a közigazgatási hatósági eljárás során valamennyi, az indítványozó személyes részvételét, vagy bármely módon történő közreműködését igénylő eljárási cselekményt lakóhelyén, azaz Budapesten foganatosítottak vele szemben, majd felülvizsgálati kérelmét a bíróság nyilvános tárgyalások megtartását követően bírálta el.
- [22] Mindezeket figyelembe véve az indítványozó által előterjesztett érvelés nem tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást arra nézve, hogy a támadott ítéletnek az illetékesség hiányát illető mérlegelése miként eredményezte volna az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz és tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogának sérelmét. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint ugyanis az indítvány – érdemben – kizárólag a Ket. 21. § (1) bekezdés a) pontjának és a 121. § (1) bekezdés b) pontjának megsértésére vonatkozó törvényességi okfejtést tartalmaz.

- [23] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz kapcsán követett gyakorlata szerint „[az] Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja fogalmazza meg, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. Ezért fogalmaz úgy az Abtv. 27. §-a, hogy alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A jogalkotó ezzel a 2012. január 1-jétől hatályos rendelkezéssel teremtette meg a bírói jogalkalmazás és jogértelmezés alkotmányossága vizsgálatának korábban nem ismert lehetőségét. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény és az Abtv. fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]} {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát az alkotmányjogi panasz befogadásának feltétele az Abtv. 27. § szerinti panasz esetében (is) az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezése és ennek az indítványi érveléssel történő alátámasztása, amely feltételnek azonban jelen alkotmányjogi panasz indítvány nem felelt meg.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg egyrészt az Abtv. 27. §-ában, másrészt az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában meghatározott feltételnek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.
- [26] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.30.299/2018/10. számú ítélete és a BMH 106-2-17533/5/2017-M számú közigazgatási határozata végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban – tekintettel a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.30.299/2018/14. számú végzésére és az alkotmányjogi panasz visszautasítására – erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2019. február 5.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/979/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3035/2019. (II. 13.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.329/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.329/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítványozó Jászberény város önkormányzati képviselőjeként 2016. február 8-án módosító indítvánnyal élt az „Előterjesztés a kötelező betelepítési kvóta elleni tiltakozás kifejezésére” című határozati javaslatához. A módosító indítvány Jászberény város többnemzetiségű kultúrájára hivatkozva az indokok részletes kifejtésével arra hívta fel a figyelmet, hogy „a bevándorlók egy részének magyarországi befogadása és integrálása történelmi, gazdasági, politikai, emberiességi okokból kikerülhetetlen”. A módosító indítványt a képviselőtestület nem fogadta el.
- [3] A Jászkürt Újság 2017. november 16-i számában „Segítsünk dönteni saját sorsunkról” címmel jelentetett meg egy írást, a következő kiragadott tartalommal: „[az indítványozó] önkormányzati képviselőként előterjesztést nyújtott be a migránsok érdekében, a jászok türelmét, empátiáját felemlenve, mivel véleménye szerint ők is betelepülők. – Ez sületlenség, ami arra utal, hogy aki ezt hiszi, az a vendéget a betörőtől nem tudja megkülönböztetni, hiszen a jászokat a teljes királyi hatalmában lévő IV. Béla hívta be és telepítette le szerződéses feltételekkel. Őseink vállalták új hazájuk fegyveres védelmét, amiért kiváltságokban részesültek”. A cikk megjelent az újság weboldalán is.
- [4] Az indítványozó 2017. december 4-én keresetet terjesztett elő helyreigazító közlemény közzététele érdekében. Ezt a kötelező előzetes eljárás elmaradása miatt a Szolnoki Törvényszék 6.P.21.369/2017/8. számú ítélete elutasította, amit a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.074/2018/5. számú ítélete helybenhagyott.
- [5] A per alperese időközben 2017. december 14-én újabb cikket jelentetett meg „Tények és adatok egy fontos ügyről” címmel. Ebben közölte az elfogadott határozatot a betelepítési kvóta elutasításáról, az indítványozó módosító indítványát és a korábban vitássá tett cikkrészletet is. A cikk tartalmazza azt is, hogy „a módosító indítványban azt írja [az indítványozó], a bevándorlók »magyarországi befogadása kikerülhetetlen«, és hogy a kvótát el kell fogadni. Ezt nehéz úgy értelmezni, hogy nem a bevándorlók érdekében nyújtotta be a módosító indítványát, a kvótát elítélő többi képviselő ellenében. Mindenesetre mi az olvasóink elé tárjuk szó szerint, ki mit határozott, írt, mondott”.
- [6] 2.1. Az indítványozó keresetet indított helyreigazító közlemény közzététele érdekében. Álláspontja szerint a cikk valótlan tényállításokat tartalmaz, mivel ő nem a korlátlan befogadás, hanem az EU-s tagságból eredő kötelezettségek teljesítése érdekében szólalt fel. Emellett véleménye szerint a cikk a valóságot hamis színben tüntette fel.
- [7] Az elsőfokú bíróság az alperest helyreigazító közlemény közzétételére kötelezte. Az alperes fellebbezése folytán a Szegedi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság hivatkozott a szabad véleménynyilvánításra és a sajtó szabadságára, és arra a következtetésre jutott, hogy „nem adhat [...] helyreigazításra alapot a személyiségi érdekek esetleges sérelme, ha az nem tényállítás útján valósul meg. Így vélemény-nyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint társadalmi, politikai, tudományos és művészeti tárgyú vita önmagában nem lehet sajtó-helyreigazítás alapja”. A bíróság úgy ítélte meg, hogy az al-

peres a betelepítési kvótával kapcsolatos vitát tárgyilagosan tárta az olvasók elé, utalásszerűen a szerző véleményét is közölve.

- [8] A bíróság a cikk szerzője véleményének tekintette azt, hogy az indítványozó a bevándorlók befogadását támogatja, és ez a vélemény nem lehet sajtó-helyreigazítás alapja.
- [9] 2.2. A másodfokú ítélettel szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapítva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, kérve a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.329/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését.
- [10] Az indítványozó szerint a támadott döntés az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében rögzített sajtószabadságból fakadó alkotmányos követelményt sérti.
- [11] Az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróság 34/2017. (XII. 11.) AB határozatára, amelyből arra következtetett, hogy az újságíróknak a más személyek által megfogalmazottakat hűen, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölve, saját értékeléstől mentesen kell közvetíteniük. Meglátása szerint a másodfokú bíróság döntése alaptörvény-sértő módon engedte meg az alperesnek saját értékelése közlését. Az indítvány kitért arra, hogy nem tekinthető hű közlésnek az a megfogalmazás, amely a tényállításait akként mutatja be, mintha a bevándorlók magyarországi befogadását kikerülhetetlennek tartaná, miközben a módosító indítvány a bevándorlók csak egy részének befogadásáról ír.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó a Szegedi Ítéltábla jogerős ítéletét 2018. május 15. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2018. július 19-én, a határidő leletét követően személyesen nyújtotta be. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtásával egyidejűleg igazolási kérelmet is terjesztett elő, mivel a határidőnek rajta kívül álló elháríthatatlan okból (két közeli hozzátartozó halála, négy kiskorú gyermek ápolása) nem tudott eleget tenni. Az igazolási kérelemben előadottakra és az azzal egyidejűleg előterjesztett indítványra tekintettek az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva – az Abtv. 30. § (3) bekezdésére hivatkozva – az igazolási kérelemnek helyt adott.
- [14] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [15] 3.2. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése Alaptörvényben biztosított jognak minősül, ekként arra (az egyéb feltételek teljesítése esetén) alapítható alkotmányjogi panasz.
- [16] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [17] Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében ugyan nem elvárás az indítványozóval szemben, hogy alkotmányjogi érvelésként részletesen kimunkált indokokat terjesszen elő, azonban az indítványnak be kell mutatnia azt a logikai kapcsolatot, mely az adott alkotmányos jog sérelmére vezethetett {lásd például: 3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott rendelkezése értelmében „Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit”. A sajtószabadság alanyi oldala a „sajtót”, az írott és elektronikus médiatartalom szerkesztőit, szerzőit védi az alaptörvény-ellenes állami beavatkozástól: azt hivatott

biztosítani, hogy a média minél teljesebb körben, tárgyilagosan tájékoztassa a közvéleményt a közérdeklődésre számot tartó eseményekről, illetve fórumot biztosítson vélemények, érvek nyilvános ütköztetésének.

- [18] Az indítványozó alkotmányjogi panasza nem az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése alanyi oldalának érvényesítésére irányul, épp ellenkezőleg, álláspontja szerint a bíróságnak a sajtó szabadságát – a helyreigazításon keresztül – korlátoznia kellett volna. A sajtószabadság nem korlátozhatatlan alapjog. Alkotmányosan elfogadott korlátozás, hogy a sajtóterméknek helyreigazítást kell közölnie, ha a vitatott cikk tartalma nem felel meg a vonatkozó törvényi rendelkezéseknek.
- [19] A bíróság helyreigazítással kapcsolatos jogerős döntése akkor támadható alkotmányjogi panasszal, ha erre az indítványozónak Alaptörvényben biztosított joga van. A sajtótermék előállítója (szerzője, szerkesztője) hivatkozhat az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére, ha helyreigazításra kötelezik, de a helyreigazítást kérőnek nem a sajtószabadságra, hanem valamely más nevesített alapjogra (különösen pl. jó hírnév, magánélet védelme stb.) hivatkozva nyújthat be sikerrel alkotmányjogi panaszt. Jelen esetben más, Alaptörvényben biztosított joga nem hivatkozott az indítványozó.
- [20] Összegezve az állapítható meg tehát, hogy jelen ügyben az indítványozó nem fejtette ki, miért sérti az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében rögzített jogát az Ítéletábla döntése; érvelése csak arra vonatkozott, hogy a sajtószabadságot korlátozni kellett volna, de arra nem, hogy a döntés miért sérti a sajtószabadságot. További alapjogokat az indítványozó nem vetett fel, így azokra az alkotmánybírói vizsgálat sem terjedhetett ki.
- [21] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában rögzített követelménynek, ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. február 5.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1404/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3036/2019. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.448/2016/11. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.581/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó 2018. július 17. napján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.448/2016/11. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.581/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és – az alapul szolgáló közigazgatási határozatokra is kiterjedő – megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésével, 28. cikkével, XIII. cikkével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló egyedi ügyben megállapított tényállás szerint a felperes (jelen ügyben: indítványozó) 1997. március 21-én III. csoportba tartozó rokkantsági nyugdíjban részesült, mely a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és az egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) 33. § (1) bekezdése alapján 2012. január 1. napjától rehabilitációs ellátásként került továbbfolyósításra. Az indítványozó rokkantsági nyugdíja a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság 1997. március 21-én kelt 22-17130/96/04. számú határozatán alapult, amely megállapította, hogy az indítványozó III. csoportba tartozó rokkant, azzal, hogy állapota végleges, orvosi felülvizsgálata nem szükséges.
- [3] A Baranya Megyei Kormányhivatal 2015. december 1. napján a komplex minősítés elvégzéséhez való hozzájárulás vonatkozásában nyilatkozattételre hívta fel az indítványozót. Egyben tájékoztatta az Mmtv. 33. § (3) és (4) bekezdései alapján arról, hogy ha nem kéri a komplex minősítést, akkor az ellátást meg kell szüntetni, továbbá a felülvizsgálat azon személyekre is kiterjed, akiknek az állapota végleges. Az alperes felhívására az indítványozó 2015. december 12-én – a saját kezűleg kitöltött és aláírt beadványában – kérte az egészségi állapotának komplex szakértői minősítését. A Baranya Megyei Kormányhivatal a 2016. március 5-én kelt BAU/001/008007-2/2016. számú komplex elsőfokú szakértői bizottsági összefoglaló véleményében megállapította, hogy a felperes egészségi állapota 71%-os, az össz-szervezeti egészségkárosodása 29%-os mértékű, amely alapján nem minősül megváltozott munkaképességű személynek. A Baranya Megyei Kormányhivatal a 2016. május 3-án kelt 71-2-06111/2015/9. számú határozatával az indítványozó rehabilitációs ellátását 2016. június 1-jétől megszüntette, mivel az indítványozó egészségi állapotában olyan tartós javulás következett be, amely alapján nem minősül megváltozott munkaképességű személynek, mivel az egészségi állapota meghaladja a 60%-os mértéket.
- [4] A fellebbezés folytán a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal komplex minősítést végző másodfokú bizottsága a 2016. június 15-én kelt 21701309/2016. számú összefoglaló véleményében rögzítette, hogy az indítványozó egészségi állapota 2016. január 28-tól 69%-os mértékű, az össz-szervezeti egészségkárosodás 31%-os, amely alapján nem minősül megváltozott munkaképességű személynek. A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal Jogorvoslati és Perképviselési Főosztály, Rehabilitációs Jogorvoslati Osztály a 2016. július 21-én kelt 89-2-05894/2016/8. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó a határozattal szemben keresetet nyújtott be, melyben vitatta, hogy állapota felülvizsgálatának helye lenne. Álláspontja szerint a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény 47. §-a szerinti rokkantsági nyugdíjra való jogosultságot megszerezte, állapotát véglegesnek minősítették. Ennek megfelelően az ellátásra szerzett joga volt, ezért kérte a másodfokú hatóság határozatának megváltoztatását, a megváltozott munka-

képességűek ellátására való folyamatos jogosultságának megállapítását. Az indítványozó vitatta a másodfokú hatóság megállapításait, egészségi állapota százalékos mértékét, ezért kérte a másodfokú határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezését és a hatóság új eljárásra kötelezését.

- [6] A Pesti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2017. május 12-én kelt 2.M.448/2016/11. számú ítéletében elutasította az indítványozó keresetét. A bíróság megállapította, hogy a 2012. január 1. napjától hatályba lépett Mmtv. alapján a rokkantsági ellátó rendszer átalakult. A rokkantsági nyugdíj rehabilitációs ellátásként való folyósítását a jogalkotó csak ideiglenes jelleggel tette lehetővé, a megváltozott munkaképességű személyek ellátására való jogosultságot feltételekhez kötötte. A felperes a jövőbeni ellátása érdekében – a hatóság felhívására – önként kérte a komplex minősítés elvégzését, ezzel elfogadva az Mmtv.-ben meghatározott ellátási rendszer feltételeit. A bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a hatóság jogszerűen folytatta le az eljárást, hozott határozatot és állapította meg, hogy a felperes állapotjavulása folytán nem minősül megváltozott munkaképességű személynek, így ellátásra nem jogosult. A bíróság megjegyezte, hogy az indítványozó által hivatkozott jogsérelem esetlegesen az ellátás átalakításakor állhatott volna fenn, de az azt megállapító határozat ellen nem élt jogorvoslással.
- [7] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelyben a jogerős ítélet, valamint a társadalombiztosítási szervek határozatainak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetnek helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan a másodfokú hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését, harmadlagosan a bíróság új eljárásra és új határozat hozatalására utasítását kérte. Álláspontja szerint a bíróság a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről tájékoztatást nem adott. A bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a rehabilitációs ellátást kérte szerzett jognak minősíteni. Ezzel szemben a rokkantsági nyugdíja megszerzésére hivatkozott mint szerzett, vagyoni értékű jogra, amely alkotmányos tulajdonvédelem alatt áll. Ezen túlmenően a tényállás feltáratlanságát és az indokolási kötelezettség sérelmét, valamint az Mmtv. meghatározott rendelkezéseinek sérelmét is állította.
- [8] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2018. április 9-én kelt Mfv.III.10.581/2017/7. számú ítéletében megállapította, hogy a bíróságnak anyagi jogi jogszabály, az Mmtv. 33. §-a értelmezéséről és alkalmazásának jogszerűségéről kellett döntenie, így a jogi képviselővel eljáró indítványozónak nem volt olyan kérelme, amely a bizonyítás szükségességét vetette volna fel. A perben bizonyítási eljárás nem volt, így a bizonyítékok értékelése fel sem merülhetett. A bíróság ítélete valóban tévesen állapította meg, hogy az indítványozó az eljárás átalakítást tartalmazó határozat ellen nem élt jogorvoslással, mivel ilyen határozatot nem kapott. A Kúria az Mmtv. sérelmével összefüggésben rámutatott arra, hogy azok megsértésére a perben nem hivatkozott, a közigazgatási szervek sem alapították erre határozataikat, ezért a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálatának e körben nem volt helye.
- [9] A Kúria megállapította, hogy a társadalombiztosítási szervek 2016-ban – az akkor hatályos jogszabályok alapján – az indítványozónak az Mmtv. által bevezetett új ellátásra való jogosultságát vizsgálták. A Kúria több határozatában megállapította, hogy az a tény, hogy a korábbi, rokkantsági nyugdíjra való jogosultságot megalapozó feltétel teljesült és az annak megítélése alapjául szolgáló egészségi állapotát az orvosszakértői szerv nem tartotta felülvizsgálandónak, nem zárja ki, hogy az eltérő feltételekkel nyújtott, átalakított ellátásra való jogosultság elbírálása során ismételten felülvizsgálatra kerüljön az egészségi állapot. Erre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [10] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2018. szeptember 3-án kelt Mfv.III.10.581/2017/11. számú végzésében javította az Mf.III.10.581/2017/7. számú ítélet indokolásának [31] bekezdése „a perben nem hivatkozott” szövegrészét akként, hogy annak helyébe „sem a keresetlevélben, sem az első tárgyaláson nem hivatkozott” szövegrész lépett, ezen túlmenően az indítványozó ítélet kiegészítése iránti kérelmét elutasította. A Kúria rámutatott arra, hogy a közigazgatási per tárgya – a következetes bírói gyakorlat szerint – a közigazgatási szerv döntésének nem általában történő, hanem a kereseti kérelemben meghatározott irányú felülvizsgálata.
- [11] 1.2. Az indítványozó a 2018. július 17-én érkezett alkotmányjogi panaszában a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.448/2016/11. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.581/2017/7. számú ítélete megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó a pertörténet részletes bemutatást követően a jogerős döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, 28. cikkének, valamint E cikk (3) bekezdésének sérelmére, a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét ezen túlmenően az Alaptörvény XIII. cikkének és XXVIII. cikk (7) bekezdésére alapította.

- [12] Az Alkotmánybíróság az indítványozót 2018. július 25-én az Abtv. 55. § (3) bekezdése alapján – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjára hivatkozással – hiánypótlásra hívta fel. Az indítványozó a 2018. augusztus 24-én érkezett beadványában pontosította és kiegészítette a korábbi beadványát.
- [13] Az indítványozó szerint a bíróság a kereseti kérelme félreértelmezésével és „az ítéleti a tényállás valóságtól gyökeresen eltérő kialakításával” olyan helyzetet teremtett, hogy az Alaptörvényt érintő kérdések a perben, még csak fel sem merülhettek, ezért az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított szerzett jog sérelme mellett az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései is sérültek. Az indítványozó szerint az alkotmányos tulajdon védelme kiterjed a korábban megállapított rokkantnyugdíjra mint szerzett jogra, a tulajdont sértő határozat hatályon kívül helyezésének elmaradása pedig sérti a hatékony jogorvoslathoz való jogot. Az indítványozó az eljárás tisztességességével összefüggésben a Kúria ítéletét azért kifogásolta, mert nem vizsgálta a komplex minősítéshez való önkéntes hozzájárulás kérdését, ezzel hatályában fenntartott nem jogszerű bizonyítékokra alapozott közigazgatási határozatokat, indokolás nélkül kizárt a mérlegelésből az indítványozó által előterjesztett bizonyítékokat, félreértelmezte a tájékoztatási kötelezettség elmaradására való hivatkozást. A másodfokú bíróság döntését azért sérelmezte, mert nem tisztázta a tényállást, átértelmezte a kereseti kérelmet, nem létező határozatra hivatkozott ítéletében, a per kimenetelét érdemben befolyásoló beadványait nem vette figyelembe. Az indítványozó az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) hivatkozott döntésének a figyelmen kívül hagyása miatt az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésének sérelmét is állította.
- [14] Az indítványozó döntő jelentőséget tulajdonított a Kúria ítélete „átminősítés” kérdésére vonatkozó indokolási részének. A Kúria a másodfokú bírósággal szemben, amely szerint az ellátás átalakítása határozattal történt, kifejtette, hogy az átalakítás a törvény erejénél fogva megtörtént. Álláspontja szerint az az értelmezés, miszerint az Mmtv. megszüntette a korábbi rokkantnyugdíjat a visszamenőleges hatály miatt az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése mellett a B) cikk (1) bekezdés szerinti, a jogállamiságból eredő jogbiztonság alapelveivel is ellentétes. Ezzel szemben az indítványozó szerint a korábbi jogosultság nem szűnt meg, ezért nem lehetett orvosi vizsgálatra kötelezni az ügyfelet.
- [15] Az indítványozó 2018. szeptember 25-én érkezett újabb beadványában megküldte az Alkotmánybíróság számára a Kúria Mfv.III.10.581/2017/11. számú végzését, és kiemelte, hogy a Kúria nem tért ki arra a kérdésre, hogy a bírósági eljárás mely pontján történt meg a tiltott kereset változtatás.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [17] 2.1. Az indítványozó a bírósági eljárásban felperesként vett részt, így érintettsége a támadott ítéletekkel összefüggésben egyértelműen megállapítható. Az Abtv. 27. §-a azonban nem csupán az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben való érintettséget követeli meg, hanem feltételezi az összefüggést az alapügy és az alkotmányjogi panasz eljárás között. Az alapügyben való érintettség az alkotmányjogi panasz eljárás szükséges, de nem elégséges feltétele. Az alkotmányjogi panasz funkciója a jogorvoslat, amely az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét feltételezi. Ezért az alkotmányjogi panasz érdemben csak akkor bírálható el, ha az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét a kifogásolt bírói döntésekkel összefüggésben állítja.
- [18] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság és az annak részét képező jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]}. Jelen alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére nem lehet alappal hivatkozni a kifogásolt bírói döntésekkel összefüggésben, mivel a per tárgya nem a rokkantsági nyugdíj, hanem a rehabilitációs ellátás megszüntetését megállapító közigazgatási határozatok felülvizsgálata. A konkrét peres eljárásban – az indítványozó által előadott érvek alapján – a visszaható hatály sérelme nem merül fel.

- [19] Az Alaptörvény E cikk (3) bekezdésére Alaptörvényben foglalt jog megjelölése nélkül nem lehet hivatkozni, mivel az önmagában nem veti fel az indítványozó Alaptörvényben garantált jogainak sérelmét.
- [20] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság korábban már több alkalommal állást foglalt abban a kérdésben, hogy a rokkantsági nyugellátásra való jog nem alanyi alkotmányos jog, hanem meghatározott feltételek esetén az aktív korúak számára egészségkárosodásuk következtében elszenvedett munkaképesség-csökkenés miatt kiesett jövedelem pótlására szolgáló vegyes társadalombiztosítási és szociális ellátás {40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [32]}, ekként az nem áll teljes egészében a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog védelme alatt. Az Alkotmánybíróság a 40/2012. (XII. 6.) AB határozatában a rokkantsági ellátások átalakításának rendszerét nem találta az Alaptörvénybe ütközőnek {különösen Indokolás [43]–[47]; a konkrét ügghöz hasonló ügyben hivatkozott rá: 3023/2018. (I. 26.) AB végzés, Indokolás [16]; 3370/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [17]}. Ezen túlmenően a tulajdonjog sérelmére az indítványozó a rokkantsági nyugdíj megszüntetésével összefüggésben hivatkozott, amely nem képezte az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás tárgyát.
- [22] Az indítványozó annak ellenére, hogy jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, hivatkozott a jogorvoslatihoz való jog sérelmére is azzal az indokolással, hogy a tulajdont sértő közigazgatási határozat hatályon kívül helyezésének elmaradása sérti a hatékony jogorvoslatihoz való jogot. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslatihoz való jog az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. A konkrét ügyben az indítványozó élt a jogorvoslat lehetőségével, és az indítványban előadott indokok alapján nem merül fel a jogorvoslatihoz való jog sérelme.
- [23] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogra is azzal az indokolással, hogy a másodfokú bíróság nem tisztázta a tényállást, átértelmezte a kereseti kérelmet, nem létező határozatra hivatkozott ítéletében, figyelmen kívül hagyta a felperesnek a per kimenetelét befolyásoló beadványait. A Kúria ítéletével összefüggésben alapvetően a vizsgálat terjedelmét kifogásolta.
- [24] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012 (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy az indítvány a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára irányul, az indítványozó ugyanis nem a kifogásolt bírói döntésben foglalt jogértelmezést, hanem tényállás megállapítását és annak szakjogi értékelését vitatja, valamint a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó bizonyítási kérdéseket kifogásol.
- [27] Tehát az alkotmányjogi panasz a konkrét ügyben a hivatkozott Alaptörvényben biztosított jogokkal összefüggésben nem vet fel sem az egyedi ügyön túlmutató alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló, az alkotmányjogi panasz hatáskörben orvosolható alaptörvény-ellenességet.

[28] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. február 5.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1173/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3037/2019. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság Szf.7/2017/10. számú határozatának alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Kadlót Erzsébet; 1122 Budapest, Városmajor utca 41/B.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság (a továbbiakban: másodfokú szolgálati bíróság) Szf.7/2017/10. számú határozata, valamint a Budapest Területén Működő Ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság (a továbbiakban: elsőfokú szolgálati bíróság) SZF5/2017/20. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] 1.1. Az indítványozó ellen 2013 decemberében indult szabálysértési eljárásra figyelemmel a munkáltatói joggyakorló 2014 januárjában, illetve májusában fegyelmi eljárást kezdeményezett az indítványozóval szemben. A szabálysértési eljárás később büntetőeljárásként folytatódott tovább, amit a nyomozó hatóság 2015 augusztusában határozatával – a szabálysértési értékre tekintettel – megszüntetett. Ezt követően az eljárás ismét szabálysértési eljárásként folytatódott, amit a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2016 januárjában hozott határozatával elévülésre hivatkozással szüntetett meg. Az elsőfokú szolgálati bíróság a büntető, illetve szabálysértési eljárásra tekintettel a fegyelmi eljárást felfüggesztette, majd azok megszüntetését követően elrendelte annak folytatását.
- [5] A megismételt fegyelmi eljárás eredményeképpen az elsőfokú szolgálati bíróság határozatában a bírói tisztségből való felmentés indítványozásának fegyelmi büntetését szabta ki, egyúttal elrendelte az indítványozó bírói tisztségből való felfüggesztését. A határozattal szemben az indítványozó fellebbezéssel élt, amelyben elsődlegesen a fegyelmi eljárás elévülés miatti megszüntetését; másodlagosan megalapozatlanság, eljárási szabálysértés és indokolás hiányossága miatti hatályon kívül helyezését; harmadlagosan pedig enyhébb fegyelmi büntetés alkalmazását kérte. A másodfokú szolgálati bíróság az indítványozó fellebbezése nyomán vizsgálta az elévülés kérdéskörét, a bizonyítási eljárás jogszerűségét, a fegyelmi eljárásra vonatkozó követelményeknek való megfelelést, valamint az eljárás tisztességes voltát.
- [6] Az elévüléssel kapcsolatban utalt arra, hogy ebben a kérdéskörben már jogerősen döntött az elsőfokú szolgálati bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító határozatában, amely továbbra is kötőerővel bír. Megállapította továbbá, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú szolgálati bíróság eleget tett a számára előírt bizonyítási kötelezettségnek, mérlegelésében helyes következtetésre jutott úgy a tényállás megállapítása, mint a szankció kiszabása terén. A kisebb jelentőséggel bíró eljárási hibák pedig a másodfokú szolgálati bíróság előtti eljárásban korrigálhatóak voltak. Mindezek alapján az elsőfokú szolgálati bíróság határozatát helybenhagyta.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Panaszában számos alkotmánybírósági határozatra hivatkozott annak alátámasztásaképp, hogy az Alkotmánybíróság a szolgálati jogvita tekintetében is rendelkezik hatáskörrel az alkotmányjogi panasz elbírálására.
- [8] 2.1. Állítása szerint a fegyelmi eljárás során sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztesség (fair) bírósági eljáráshoz való jog, mivel a bizonyítás nem volt teljes körű. Kifogásolta, hogy az eljárás szol-

gálai bíróságok a büntető és a szabálysértési eljárás során felmerült bizonyítékokat emelték be a fegyelmi eljárásba, önálló bizonyítási eljárást nem folytattak le, ezáltal korlátozva a szakértői bizonyítás teljeskörűségét is. Sérelmezte az indítványozó, hogy olyan büntető és szabálysértési eljárások bizonyítékai kerültek felhasználásra a fegyelmi eljárás során, amely eljárások bármilyen felelősségre vonás nélkül zárultak, így azok esetleges kimenetele is ismeretlen maradt. Ennek ellenére a legsúlyosabb szolgálati jogkövetkezmény került alkalmazásra az indítványozóval szemben.

- [9] Utalt arra is, hogy a szolgálati bírósági joggyakorlat anonimizált formában sem hozzáférhető, amely tény nagyban nehezíti a fegyelmi eljárások „tipikus” alakulásának, illetve a szankciókiszabás gyakorlatának követését.
- [10] Az indítványozó előadása szerint nem egyeztethető össze a *fair* bírósági eljárással az sem, hogy a jogerős – már nem fellebbezhető – határozatot csupán a jogi képviselőjének kézbesítették, így őt „munkajogi értelemben ex *lex* állapotba helyezve” elzárták attól, hogy a további jogi lépések megtételét időben megfontolja.
- [11] 2.2. Mindezen túl az indítványozó nézete szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében elismert ártatlanság vélelme is, mivel a fegyelmi eljárás során kezdettől fogva a „bűnösség elve” érvényesült, tekintettel arra, hogy azt megelőzően „büntető jellegű” eljárás folyt az indítványozóval szemben.
- [12] 2.3. Végül az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. Állítása szerint súlyosan diszkriminatív helyzetbe került azáltal, hogy az eljáró szolgálati bíróságok nem megfelelően értelmezték, illetve alkalmazták a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 110. §-át. A Bjt. 110. § (2) bekezdése értelmében ugyanis, ha a fegyelmi vétség miatt büntetőeljárás is indul és az a büntetőjogi felelősséget megállapító határozattal fejeződik be, akkor az eljárás jogerős befejezésétől számított egy éven túl nincs helye fegyelmi felelősségre vonásnak. Az indítványozó esetében a büntetőeljárás 2015 augusztusában – bűncselekmény hiányában – került megszüntetésre, míg fegyelmi felelősségének kérdésében 2017 szeptemberében született jogerős szolgálati bírósági döntés, amelyre nézetei szerint már nem lett volna lehetőség. Igaz ugyan, hogy a büntetőjogi felelősségének megállapítására nem került sor a büntetőeljárás során, mégis hátrányosabb helyzetbe került, mint azok a bírótársai, „akiket egyébként büntetőjogilag elmarasztalnak”, mivel velük szemben egy éven túl nem lett volna folytatható a fegyelmi eljárás.
- [13] Az indítványozó azzal érvelt, hogy amennyiben a törvény a súlyosabb, marasztalással záruló esetekre biztosítja a fegyelmi eljárás alóli mentesülés lehetőségét, úgy a fegyelmi eljárás hatályát a marasztalással nem záruló esetekben sem lehet korlátlan ideig fenntartani. Hivatkozott az Alkotmánybíróság – elévülés kérdéskörével kapcsolatos – 41/1993. (VI. 30.) AB határozatára, majd akként foglalt állást, hogy az a követelmény, miszerint az elkövetőt nem lehet indokolatlanul hosszú ideig bizonytalanságban tartani, nem csak a büntetőjogra, hanem a fegyelmi eljárásokra egyaránt vonatkozik. A tételes jogból hivatkozott a Bjt. 110. § (1) bekezdésére mint abszolút elévülési korlátra, amely alapján a fegyelmi eljárás nem kezdeményezhető a fegyelmi vétséget képző magatartás befejezésétől számított három év elteltével.
- [14] Annak alátámasztásaképpen, hogy a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben is megvalósulhatott a hátrányos megkülönböztetés, az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróság 3206/2014 (VII. 21.) AB határozatára, amely az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában megállapította, hogy az „egyéb helyzet szerinti különbségtétel” fordulat biztosítja a garanciát arra, hogy az előre nem látható helyzetek szerinti különbségtétel se eredményezzen a jogalanyok között hátrányos megkülönböztetést.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó követelményeknek.
- [16] 3.1. A másodfokú határozat kézbesítésére 2017. szeptember 26-án került sor, míg az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2017. november 24-én adta postára, így megállapítható, hogy az indítvány határidőn belül került előterjesztésre.
- [17] A másodfokú szolgálati bíróság határozata az ügy érdemében hozott, eljárást befejező döntés, így azzal szemben alkotmányjogi panasznak helye van. Az indítványozó a szolgálati jogvitában eljárás alá vontként vett részt, így érintettsége fennáll, továbbá az Abtv. 27. § b) pontjában előírt jogorvoslati jogát is kimerítette.

- [18] 3.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvény által elismert jog sérelmének a lényegét, valamint tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel.
- [19] Az indítvány az 2.1. (Indokolás [8]–[10]) és a 2.3. pontok (Indokolás [12]–[14]), (Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés és XV. cikk (2) bekezdés) tekintetében megfelel az Abtv. 52.§ (1b) szerinti határozottság követelményének, mivel tartalmaz az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást, valamint megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését, illetve tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [20] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [21] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése sérelmének vonatkozásában mindössze annyit adott elő, hogy a „büntető jellegű” eljárások végett a fegyelmi eljárás során kezdettől fogva a „bűnösség vélelme” érvényesült. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezen panaszem tekintetében alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz, így nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban foglalt határozottság követelményének.
- [22] 3.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban előadta, hogy a jogi képviselő eljárását nehezítő körülmény a szolgálati bíróságok joggyakorlatának hozzáférhetetlensége. Az Abtv. 27. §-a alapján – amelyre az indítványozó az alkotmányjogi panaszát alapította – az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben van helye alkotmányjogi panasznak. Mivel az indítvány ezen eleme nem a bírói döntéssel – valamint a szolgálati bíróság által alkalmazott jogszabállyal sem – kapcsolatos, úgy annak vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincsen törvényes jogalapja.
- [23] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ezen feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [24] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert *fair* eljáráshoz való jogának sérelmét arra hivatkozva állította, hogy az ügyében eljáró szolgálati bíróságok által lefolytatott bizonyítás nem volt teljes körű, mivel a büntető, illetve szabálysértési eljárásban beszerzett bizonyítékok kerültek felhasználásra.
- [25] Megállapítható, hogy ezen panaszem a bizonyítási eljárás megfelelőségének felülvizsgálatára irányul. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben már rámutatott arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert *fair* eljáráshoz való jog nem tartalmaz konkrét előírást a bizonyítás rendszerével, a bizonyítékok beszerzésével, felhasználhatóságával, illetve kizárásával kapcsolatban. A konkrét bizonyítási szabályok kialakítása a jogalkotó feladata és ezen szabályok helyes tartalmának megállapítása bírósági jogértelmezés kérdése. Az esetleges téves jogértelmezés önmagában nem vezet szükségképpen az Alaptörvény sérelmére, amely vonatkozik a bizonyítékok kizárására is {3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [54]; 3101/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [17]–[19]}. Az Alkotmánybíróság korábban szintén megállapította, hogy „[a]míg a bizonyíték felhasználása vagy értékelése Alaptörvényben biztosított jogot nem sért, az Alkotmánybíróság tartózkodik a bizonyítékok felülvizsgálatától” {3107/2015. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [11]}. A szolgálati jogvita során – amelynek tárgya a Bjt. 105. § b) pontja szerinti, a bírói tekintélyt veszélyeztető magatartás elkövetése – megállapításra került, hogy a felhasznált, közokiratba foglalt bizonyítékok a vonatkozó alaki jogi rendelkezések maradéktalan betartása mellett kerültek beszerzése, amely megállapítást az indítványozó maga sem vont kétségbe. Mindössze annyit adott elő alkotmányjogi panaszában, hogy a szolgálati bíróságok átemeltek bizonyítékokat a felelőségre vonás nélkül záruló büntető, illetve szabálysértési eljárásból.

- [26] Az indítványozó által sérelmezett bizonyítás teljességével kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet töretlen gyakorlatára annak tekintetében, hogy az eljárás során előadott érvek, illetve beszerzett bizonyítékok értékelése, a következtetések mérlegelés alapján való levonása, illetve a tényállás, valamint annak megalapozottságának megállapítása a jogalkalmazó számára fenntartott feladatok, így kívül esnek az Alkotmánybíróság vizsgálódási körén {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12]; 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]; 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]; 3151/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [27] Mindezek alapján, az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró szolgálati bíróságok bizonyítási eljárásával kapcsolatban sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merült fel.
- [28] 4.2. Az indítványozó szintén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek találta a másodfokú szolgálati bíróság azon eljárását, hogy a jogerős határozatot számára nem, csak jogi képviselője részére kézbesítette. Állítása szerint így elzárták attól, hogy a további jogi lépések megtételét időben megfontolja.
- [29] Mindazon túl, hogy a másodfokú szolgálati bíróság az eljárás során alkalmazandó jogszabályoknak megfelelően járt el mikor a jogerős határozatot a jogi képviselő számára kézbesítette (lásd: a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 97. §), az indítványozó fenti állításával ellentétes az a tény, hogy alkotmányjogi panasza határidőn belül került előterjesztésre. Tekintettel arra, hogy a másodfokú szolgálati bíróság jogerős határozata rendes jogorvoslattal már nem támadható, azzal szemben csupán az Alkotmánybíróság előtt lehet alkotmányossági eljárást kezdeményezni, amely határidőn belül került benyújtásra. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó által hivatkozott, munkajogi értelemben vett „*ex lex*” állapot fennálltát nem állapította meg, ahogyan az Abtv. 29. §-ban meghatározott feltételek meglétét sem.
- [30] 4.3. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében elismert hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét arra hivatkozva állította, hogy az eljáró szolgálati bíróságok a Bjt. 110. §-át nem megfelelően értelmezték, illetve alkalmazták, mivel hátrányosabb helyzetbe került, mint azon bírótársai, amelyek büntetőjogi felelőssége egyébként megállapításra került.
- [31] A Bjt. 110. § (2) bekezdése értelmében fegyelmi felelősség megállapítására a büntetőeljárás befejezésétől számított egy éven túl abban az esetben nincsen mód, amennyiben az büntetőjogi felelősségre vonással zárul. Az indítványozó esetében a büntetőeljárás bűncselekmény hiányában megszüntetésre került, tehát büntetőjogi felelősségre vonásra nem került sor. Az eljáró szolgálati bíróságok az eset körülményeit mérlegelve megállapították, hogy a Bjt. 110. § (2) bekezdésében megfogalmazott egy éves korlát – tekintettel a büntetőjogi felelősségre vonás hiányára – nem áll fenn, így nem látták annak akadályát, hogy az indítványozó fegyelmi felelősségét több, mint egy évvel a büntetőeljárás befejezését követően megállapítsák. Az indítványozó olvasatában a törvény nyilvánvalóan nem értelmezhető akként, hogy a büntetőjogi marasztalással záruló esetben biztosított egyéves korlát vagy valamely más kedvezmény nem jár automatikusan a büntetőjogi marasztalással nem záruló esetekben. Nézetei szerint ezáltal az „enyhébb esetekben” a fegyelmi felelősségre vonás lehetősége korlátlan ideig fenntartható lenne.
- [32] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata alapján „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {Lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; legutóbb: 3205/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [20]; 3326/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [29]}.
- [33] 5. Az eddig kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó nem vetett fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, amelyre tekintettel az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálata indokolt lett volna.

[34] Következésképpen az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, így azt az Abtv. 27. §-a, 29. §-a, 52. § (1b) bekezdés *b)*, *e)* pontjai, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *f)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. február 5.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2149/2017.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273